

Pwa Pisha'akho nkwan ha'an
Maaku
fī'i nε
Kāon nu pa tho nu

Nwa'anli yei nā'an Maaku. Mon gho, Maaku jē nā'an nu nchhu nu na a pwa pisha'akho nthe Jisho Krishto, mbo Muon Minnwi. Maaku nōon Jisho na a po pi ngan chwie pa nnu ndo mbo non na a fā'o nji nε. Jisho nōon nji yi gho mon nkwan ha'an a ni nje'i nu nε, pugu pa fu'u nu pa miñweinj, pugu pa li'ε nu phi ngwa. Jisho ndutho yi mon nwa'anli yei yei non yi no Muon Nonmishua na a ni ntho no fe nu chombhi yi nkhu nthe ngwamishua nε.

Maaku fī'i mishweishwei no ligi Jisho nja nja pi ndaon, mfe ndii ntou yi nkuon pa nnu na Jisho ni nchwie nε, ki lo mfe pi nkuon pa yaon na a ni nje'i nε pugu pa nnu pe na a ni nchhu nε. Maaku gha nchrā shigei nkuon nnu phi Joun ngan fe nkhi pugu pa nnu kwe nkhi Jisho pugu pa mōon nu mi, nki'i ndo ngəighəi shhi nchrā nu ntou yi nkuon nnu fà'a Jisho, nkuon nnu yigi nu pa ghino pugu pa ye'i nu ngwa. No ha'an ndii ni ngəi nu nε, pa ghan younjinj Jisho ji vi mbigi ngəi shhi. Ndo pa mbina pi pina vi mbigi ngəi shhi nkaa pugu. Nwa'anli yei gha ndugwi nchrā nkuon nkwan ha'an chombhi Jisho nkuon mbhi heinj ni ndugwi nε, mbo kwinj nu mi nkuon wá'a pugu pa ku'o nu mi mon gu.

Jouŋ Nŋaŋ Fɛ Nkhǎ pīri shendaŋ

¹ Yei njē pwa pisha'akhɔ Jishɔ, mbo Ju ŋa Minnwi Chu'ɔ Ntaŋ nɔ Nkwe nɛ, mbo Muun Minnwi.

² Pi nā'an mon ŋwa'anli njəli'i Minnwi mbo Ishaya ŋa,

“Lii njəi, nshi ntaŋ ŋaŋ ntaŋ a,
a ghəi shhi pəi mbiri ndaŋ ni pəi,

³ Nŋon chəi thɔ mfe gè mon ŋkūnu njó ŋa: ‘Piri shendaŋ Taathɔ,

chwīe pa li'i tɔgɔ yi pɔ yi tithi.’”

⁴ Nenne, Jouŋ Nŋaŋ Fɛ Nkhǎ ni nthɔ mbo mon ŋkūnu njó nthɔ mfe ŋkhǎ ni ŋgwa, ndɔ nchii nu ŋa, “Pəi pā'a ŋkūnu yəi ni phi, mfe ŋkhǎ ni pəi, Minnwi li'ɛ phi yəi.” ⁵ Nguon ŋgwa mon la'ataŋ Judia, pugu pa ŋguon ŋgwa Jerushaleiŋ taŋ ŋgəi njəi vi, a kwe vugu ni ŋkhǎ mon ninəi Jodaŋ. Pugu yūa phi yugu. ⁶ Jouŋ ni mā'an ndhwí ŋa pi chwīe pi ni ŋgì yichəi ŋkwan minyien pi mēiŋ ni kamela,* ni ŋkandaŋ ŋgràò minyien nɔ ntu'u yi, maŋ ji pi ni mbo ŋgwín pugu pa llɔ ŋkūnu. ⁷ A ni nchii nu ŋa, “Nŋon ŋa a shi nthɔ njiŋ a nɛ gha'o nchaa a, pa'a ndɔ nji'i ŋkā'o ŋon ŋa minthe ntu'u non a mfēi ŋkǎ tra yi nɛ. ⁸ Mi ni ŋkwe vəi pi ni ŋkhǎ, ndɔ a shi ŋkwe vəi pi ni Jijwe Minnwi.”

Jishɔ kwe ŋkhǎ ndɔ nii mon mōon nu

(Matio 3:13-4:11; Luka 3:21-22; 4:1-13)

⁹ A ni mbo mon llé pighɔ, Jishɔ thɔ llo Nashare mon Galili, Jouŋ kwe vi ni ŋkhǎ mon ninəi Jodaŋ.

* **1:6** 1:6 Minyien yei pɔ nɔ minyienləi. Ngwa ghà nyien ŋkuon ghɔ ŋgei pa la'ataŋ ŋkūnu njó.

¹⁰ Jisho gha mbi'i non yì ntaon mon ñkhĩ gho ne, njei po ña'an chomilaon gho, Jijwe Minnwi shwi'i nu mbin yu mbo no mintu'olibun. ¹¹ Nggì taon po, nchhu nu ña, "O muun a ña ñkhwā, ñja mfā'o pwatua nthe gho."

¹² Wu'ó chomilaon gho, Jijwe gho chwīe a ghēi mon ñkūnu njó. ¹³ A ni mbo mon ñkūnu njó gho no khwe wun llé, Shata tho mōon vi. A ni mbo fo pugu pa mimaon moon trū, ndo pa ghan ntaon Minnwi chho ñgēre vi.

Jisho mēin khwe ghan ñgunu
(Matio 4:12-22; Luka 4:14-15; 5:1-11)

¹⁴ Pi ni ñga ñkwo wēin Joun ti mfini, Jisho ghēi Galili ntho nchii ñkàni pwa pisha'akho Minnwi, ¹⁵ nchhu nu ña, "Ndi kwo kã'o, Sha'afuon Minnwi kwo para, pēi pã'a ñkūnu yēi ni phi, ñkara mbin pwa pisha'akho."

¹⁶ Jisho ni ñga nyien nu ñkin mme ñkhĩ Galili, njei Shemu pugu Andru ndin vi, pugu tho mā'an ndán mon ñkhĩ, nthe ña pugu ni mbo pa ghan ñgunu. ¹⁷ Jisho chhu ni pugu ña, "Pēi yōu njin a, ñchwīe pēi po ghan wēin ñgwamishua." ¹⁸ Wu'ó ndii gho pugu mien ndán pugu njōu njin yi.

¹⁹ A ni ñga nyien ñgēi shigēi, njei Jēin mbo muun Shebedi pugu Joun ndin vi, pugu po mon kikuon yugu nta'a pa ndán pugu. ²⁰ Wu'ó chomilaon gho Jisho mēin vugu, pugu mien tãa vugu, mbo Shebedi, mon kikuon pugu pa puon fã'a, njōu njin Jisho.

*Jisho yīgi ghĩno non na a ni mfā'o jijwe pīphi
(Luka 4:31-37)*

²¹ Pa Jisho ni ngēi Kapanuŋ, wu'ɔ chomilaon ghɔ, a gha mbɔ llé ji, a nii mon nda luon Minnwi ntho nje'i ngwa. ²² Pa ngwa pe na pugu ni nja'ɔ a ye'i nu ne ghrāo nkwan ha'an a ni nje'i nu ne, ntho na a ni nje'i nɔ mmenon na a fā'o ghrí, a shini ndo nje'i pi nɔ ghan ye'i gí Mushi.

²³ Wu'ɔ ndii ghɔ, yichai non ni jijwe pīphi nii mon nda luon Minnwi yugu, nkēi nchhu nu na, ²⁴ "Pia fā'o pi kɔ Jisho llo Nashare? ɔ tho pi nɔ pirí nu vigi? Nji non na ɔ yie ne, ɔ yi taontaon llo mbho Minnwi."

²⁵ Jisho pīga vi, nchhu nu na, "**Lere lan ndo ntaon mbin yu.**" ²⁶ Jijwe pīphi ghɔ shwi'i mipriligi mbin yu, nga nkēi nkien ni nji, ntaon mbin yu ki'e.

²⁷ Nguon ngwa pigho ghrāo ti mbie non pugu na, "Yei pɔ pi kɔ? A pɔ pi yichai nkwan ye'i yaon fhi! A fe gí nɔ mmenon ni ghrí, nji'i ntho pi ni pa jijwe pīphi, pugu ya'ɔ vi." ²⁸ Ntho pa nnu pei, ligi Jisho nɔ non ndien ni nyien mon nguon lí'i mon nguon Galili ghao.

*Jisho yīgi ghĩno ntou ngwa
(Matio 8:14-17; Luka 4:38-41)*

²⁹ Wu'ɔ chomilaon ghɔ Jisho taon mon nda luon Minnwi ngēi pugu pa Jein ni Jouŋ nda Shemu pugu Andru. ³⁰ Ndi ghɔ, nguŋ Shemu ni ntho ngĩno shìgao, pi shwei Jisho nɔ wu'ɔ ndii ghɔ. ³¹ A tho ngwēin mbho yi mbi'i vi tothi, shìgao ghɔ ki'i ndo ntaontaon, nguŋ shemu ghɔ fe maon ni pugu.

³² Ni fanaon gho mon nii minaon, pi tho ni nguon ghan ghinc pugu pa ngwa na pa minweinj ni ngana vugu ne. ³³ Nguon ngwa mon mme la'ataon gho kiri chonda na a ni mbo fo ne. ³⁴ A yigi ghinc ntou ngwa pe na pugu ni ntho nginc nkwan nkwan ghinc ne, mfu'u ntou pa minweinj. A shini ndo mfe shina ni sheshe minweinj no chra nu ntho na pugu ni nji vi.

Jisho chii chra Minnwi Galili

³⁵ A ni nga mbo nkien ni tutu'u ki li'i lo naa nja mfei shi'i, Jisho lallo ntaon ngai li'i na non lo nji'i mbo fo ne, nduon Minnwi. ³⁶ Shemu pugu pa ngwa pe na pugu pugu ni mbo ka'a ne taon ntho nta'a vi. ³⁷ Pugu ni nga njei vi, nchhu gho na, "Nguon ngwa tho ne nta'a gho."

³⁸ Ndo a chhu ni pugu na, "Pia ghai mon pichai pa la'ataon, nne na minthe nchii chra ni pugu fo nkaa pugu, ntho na mi ni ntho ntho pi yie."

³⁹ Nne, a nyien mon nguon Galili ghao, ntho nchii chra Minnwi mon pa nda luon Minnwi ndo mfu'u pa minweinj.

Jisho yigi ghinc ngan ghincbalun

(Matio 8:1-4; Luka 5:12-16)

⁴⁰ Ngan ghincbalun tho njei vi, ndigei vi, nkwi kwere yi shhe nchhu na, "O nkhwā, o chwie mbo yi taontaon."

⁴¹ Ntho kwoshini na Jisho ni mfa'o ne, Jisho shwi mbho yi nkaon vi, nchhu gho na, "Nkhwa. Po yi taontaon."

⁴² Wu'o chomilaon gho ghincbalun mme mbin yu, a gu yi taontaon.

⁴³ Nne Jisho gha nkwo shuu tene yi, nchhu gho

ηα a ghēi wu'ó ndii ghó. ⁴⁴ Nchhu ghó ηα, “Ki'i nchhu ni sheshenon, ndó ghēi nōon non yó ni ηgan fe'ingien Minnwi a lii ghó, ndó mfe yaon fe'ingien nó ha'an gí Mushi chhu ne, nó nōon nu ηa Minnwi yīgi ghñó yó.”

⁴⁵ Ndo a taon njē chrā nu nnu pighó ki lo ηgī'ε, nthó nchīi nnu pighó. Nchrā ti nchēin mon nthin'kwo ηa Jishó kan ni mfe pa'a a lo nu'un nii mon la'a shhente, a ni ηkina pi mon pa li'i ηa ηgwa shi ki lo mbo fó ne, ηgwa llo mon ηguon ntə'i ηgēi nthó njəi vi.

2

Jishó chwīe ηkwíni nyīen (Matio 9:1-8; Luka 5:17-26)

¹ Shigei llé ni ηga ntógó, Jishó pīni Kapanun pa chrā nyīen ηa a pó la'a. ² Ntou pa ηgwa thó ηkiri ti pa'a shina lo nu'un mbo, nji'i nthé pi chonda. Jishó ni nthó nchhu chrā Minnwi ni pugu. ³ N'gwa chēin pugu pa ηkwíni kwò, khwe pimbia tien vi nthó nu ni ju li'i yəi Jishó. ⁴ Shina ni ηga mien ki lo mbo ni pugu nó para nu yəi Jishó nthé yú ηgwa pighó, pugu ku'ó thonda ηa'an mbo fó*, nshwi'i ηkwíni ghó ηkuon kúon. ⁵ Jishó ni ηga njəi fi'i pin yugu, nchhu ni ηkwíni ghó ηa, “**Muun a, pi li'ε pa phi pó.**”

⁶ Pichəi pa ghan ye'i gí Mushi ni nchhó fó, mbie nu mon njú'ó pugu ηa, ⁷ “N'on vei kie nein nchrā

---

* **2:4** 2:4 Pi ni nthó nchwīe pa nchwi mburu nda llo shhe ηku'ó ntaon thonda. Thonda ghó ni sheinshein, pi chwīe pi ni mbəin tūon. A ni nchwīe yie shina pó nó ηa'an nu mbo fó.

nein? Yei po pi chrà nchi'eshè! Mimfe a li'è gǒ ndi'è phi nkien Minnwi tə'i vi?"

⁸ Wu'ò ndii ghò, Jishò ni nji nnu ña pugu ni mbī'i nu mon njù'ò pugu ne mon jijwe yi, nchhu ni pugu ña, "Pèi kie nein nthò mbī'i ñkwan nnu pei nein njù'ò pèi?" ⁹ A yī'è yèi, chhu nu ni ñkwini ña, 'Pi li'è pa phi po,' ki chhu nu ña, 'Lollo, lōgò kúon yò, nyien?' ¹⁰ Ndo nò chwīe nu pèi ji ña Muon Nonmishua fā'ò ghrí ñkuon shhe nò li'è nu pa phi." A chhu ni ñkwini ghò ña, ¹¹ "Nchhu ve, lollo, lōgò kúon yò ngèi la'a."

¹² Wu'ò ndii ghò, a lollo, ndōgò kúon yi, ntaon ni vhi ligi ñguon yugu ghao, nenne, ñguon yugu ghrāo, ñga'ò Minnwi, nchhu nu ña, "Pigi lo naa ma njei sheshe nnu nò yei!"

Jishò gē Levi

(Matio 9:9-13; Luka 5:27-32)

¹³ Jishò pini ngèi ñkin mme ñkhǐ ñkamu'on, ñguon yú ñgwa ni ngèi nu li'i yèi vi, a thò nje'i vugu. ¹⁴ Ndo ha'an a ni nyien nu ne, a yèi Levi, muon Afiohi, a chho mon ntāa kwe taashi, a chhu ghò ña, "Yōu njin a." A yrei shhe njōu njin yi.

¹⁵ Ndo ha'an Jishò ni nchho yèi taprei nthò nji maon nda Levi ne, ntou pa ghan wēin taashi pugu pa ghan phi chho yèi yu pugu pa ghan younjin pi, nthè ña ntou ñgwa ni nthò njōu njin Jishò. ¹⁶ Pa ghan ye'i gí Mushi ña pugu ni mbo pa ñgwa Farashi ne ni ñga njei ña a thò nji maon pugu pa ghan chwīe phi pugu pa ghan wēin taashi, nchhu ni ghan younjin pi ña, "A

chwīe kħo a jī maon pugu pa għaŋ wēiŋ taashi pugu pa għaŋ phi?”

¹⁷ Jisho ni ŋga nja’o yei nnu, nchhu ŋa, “**Ŋgwa pε ŋa pugu pō shi’i nε lo mfā’o chà ŋgaŋ fhō, a fā’o ŋgwa pε ŋa pugu għiŋo nu nε. Ndo nji’i ntho pi nō gē nu pa ŋgwa ndindi, ñtho nthε pi għaŋ phi.**”

Pīe nthε nnu jī ŋkhǐ

(Matio 9:14-17; Luka 5:33-39)

¹⁸ Għaŋ younjīŋ Jouŋ Ŋgaŋ Fε Ŋkhǐ, pugu pa ŋgwa Farashi ni ntho nji ŋkhǐ. Pichēi pa ŋgwa tho mbara Jisho mbie vi ŋa, “A chwīe kħo pa għaŋ younjīŋ Jouŋ Ŋgaŋ Fε Ŋkhǐ pugu pa għaŋ younjīŋ pa ŋgwa Farashi jī ŋkhǐ, ndo pa’a pa għaŋ younjīŋ pō lo nji?”

¹⁹ Jisho khwē ni pugu ŋa, “**Mimfε pa għaŋ gē li’i lán jī ŋkhǐ ndii ŋa pugu pa mimbīa ŋgaŋ lán għo wu’o mbo ka’a nε? Ndo ha’aŋ pugu pa mimbīa ŋgaŋ lán għo wu’o mbo ka’a nε, mba’a pugu jī ŋkhǐ.** ²⁰ Ndo pa llé pigho shi ntho ŋa pi shi mfu’u mimbīa ŋgaŋ lán għo moŋ shīna pugu, nenne, pugu shi nji ŋkhǐ moŋ llé għo.

²¹ “Mba’a ŋoŋ ta’a pa’o ŋkuoŋ ndunu ndhwí ni pra ndhwí fhi. A nchwīe nenne, kaŋ ndhwí fhi għo shi ŋiŋeiŋ, nshūu ndunu ndhwí għo nshāa mbini ŋka chwīe a taoŋ pi mme mbo.

²² “A wu’o ha’aŋ a pō ni mikei ŋgrào nε. Mba’a ŋoŋ ni’iŋ là’o fhi moŋ ndunu mikei ŋgrào, ã nchwīe nenne, là’o għo fā’o ntūgu mikei ŋgrào għo, nne kaŋ là’o għo pugu pa mikei ŋgrào għo

shì mbìrì gha. A yì'ì ña ñgwa ni'inj là'o fhi mon miki ñgrào fhi."

Pie nthε nnu Llé Ji

(Matio 12:1-8; Luka 6:1-5)

²³ A ni mbò Llé Ji pa Juu chài, Jishò nyiēn ntògò nu mon nyiēn shiē gε. Nò ha'an pugu ki tògò nu nε, pa ghan younjij pi ka shiē gε. ²⁴ Nenne, pa ñgwa Farashi pie ni Jishò ña, "Lii njai, a chwīe khò pa ghan younjij pò thò nchwīe nnu ña gí lò nji'ì mbinj ña pi chwīe Llé Ji nε?"

²⁵ A khwē ni pugu ña, "Pai lò naa mēinj nnu ña Devi ni nchwīe ndii ña a ni mbou yaonj ji, nji ni njia vugu pa ñgwa pi nε? ²⁶ Nkwān nò ha'an a ni nii Nda Minnwi, ndii ña Abiata ni mbò taathò pa thishi ghan fε'ingien nε? A ni nii nkru brēi ña pi ni mfe ni Minnwi, ndò mbini mfe yi ñgwa pi, mbò yaonj ña kina lò nji'ì mbinj ña a nthε sheshenon kru ñkien ñgan fε'ingien Minnwi."

²⁷ Jishò lūgwi ña, "Minnwi ni nū'onj Llé Ji nthε pi ñonmishua, a lò nchwīe ñonmishua nthε pi Llé Ji. ²⁸ Nenne, Muonj ñonmishua taathò, nji'ì nthε pi Llé Ji."

3

Ñon ni mbhò kwikwi

(Matio 12:9-14; Luka 6:6-11)

¹ Jishò ni mbini ñkamu'onj mon nda luon Minnwi, ñon chài ni mbò fò mfā'o mbò kwikwi. ² Pichai pa ñgwa ni mbò fò mbe'i vi nò yai nu ña a shi njigi ghino ñon ghò Llé Ji pa Juu, nne ña a nthε pugu wēinj vi ña a chwīe nnu ña a lò ñkā'o.

³ Jisho chhu ni non ghō na mbho yi ni ḡkwikwi ne na, “**Taon ntho hein.**” ⁴ Nenne, a pie vugu na, “**Gí pin na pi chwie pi yoi Llé Ji, nnu shi’i ki nnu piphi, kwe nu non ki jwi nu non?**” Ndo pa’a pugu lo nchhu nnu.

⁵ A kara non yi mbe’i vugu mon pigitua, mfā’o pē’i njū’o nthe tinitho yugu, nchhu ni non ghō na, “**Shwii mbho yo.**” A shwii, mbho yi ki’i ndo mbo pi shi’i. ⁶ Pa ḡwa Farashi taon mon nda luon Minnwi ghō ḡgēi chomilaon ghō nyian ntān pugu pa ghan younjin fūon Herō, ḡkwan ha’an pugu shi njwi Jisho ne.

Yú ḡwa ḡkin ḡkhī

⁷ Jisho pugu pa ghan younjin pi shū’u mbini ḡgēi ḡkin ḡkhī, mme yú ḡwa llo Galili yōu njin yi pugu pa ḡwa llo Judia, ⁸ pugu pa Jerushalein pugu Idumia pugu pa llo nji’a Jodaḡ pugu pa llo ḡgei pa la’ataon Taire pugu Shidon. ḡguon mme yú ḡwa pei ni ntho li’i yoi Jisho nthe na pugu ni nja’o pa nnu ha’an a ni nchwie nu ne.

⁹ A chhu ni ghan younjin pi na pugu piri pie ghō nthe yú ḡwa pighō, kien nenne kan pugu shi nwī’in vi. ¹⁰ A ni ḡkwo yīgi ḡhīnō ntou ḡwa, nenne ḡguon pa ḡwa ha’an pugu ni mfā’o ḡhīnō ne, ni ḡi nu nō kāon nu vi. ¹¹ Sheshe ndii na pa jijwe piphi ki yoi vi ne, pugu gū shhe shhi yu mba’o ḡgōu na, “**Ō Muon Minnwi!**” ¹² A fe titini gí ni pugu na ki’i pugu chwie pi ji vi.

*Jisho tere paanchro ghan ntaon pi
(Matio 10:1-4; Luka 6:12-16)*

¹³ Jisho ku'ɔ ŋkuon mbra, ŋgē pa ŋgwa pɛ ŋa a ni ntā'a nu ŋa pugu tho mbara vi nɛ ŋa pugu tho, pugu tho mbara vi. ¹⁴ A chu'ɔ paanchro ŋa a ni nchhō ligi yugu ni ghan ntaon pi nɛ, ŋa pugu pugu pɔ nu, ŋa a nthe a shi ntaon vugu pugu chii chrà Minnwi, ¹⁵ ndo mfā'o nji nɔ fu'u nu pa minwɛiŋ. ¹⁶ Yei paanchro ŋgwa pɛ ha'aŋ a ni nchu'ɔ nɛ:

Shemu, ŋa a ni nchhō ligi yi ni Pita nɛ,
¹⁷ ni Jɛiŋ, mbo muun Shebedi,
 ni Jouŋ, mbo ndiŋ Jɛiŋ, ŋa a ni nchhō ligi yugu
 ni Boanegeshi, njiŋ yi pɔ ŋa, "Puon ŋgwara
 mbì"
¹⁸ ni Andru,
 pugu Fili,
 ni Batolomiu,
 pugu Matio,
 ni Toma,
 ni Jɛiŋ mbo muun Afioŋ,
 ni Tadio,
 ni Shemu ŋa a kwini la'a nɛ,
¹⁹ ni Judashi Ishikario ŋa a ni mfini vi nɛ.

Jisho pugu Bejebu

(Matio 12:22-32; Luka 11:14-23; 12:10)

²⁰ Nenne Jisho ghēi la'a, yu ŋgwa pini ŋkiri ŋkamu'ɔŋ ti pa'a a lo mfā'o shina pugu pa ghan younjin pi nɔ ji nu maon. ²¹ Pa ndaonon yi ni ŋga nja'o, ntaon mbhi li'i wēiŋ vi, nthe ŋa pugu ni nchhu nu ŋa, "A paapaa."

²² Pa ghan ye'i ŋgwa ni gí Mushi ŋa pugu ni shwi'i llo Jerushaleiŋ nɛ chhu ŋa, "Bejebu* pɔ

* **3:22** 3:22 Yei yichəi ligi Shata.

mbiŋ yu, a fu'u pa miŋweiŋ pi ni ghrí nthishi pa miŋweiŋ.”

²³ Nenne, Jisho gē vugu pugu tho yəi yu, a chrā ni pugu moŋ lu'ó chrā, “Mimfe Shata kie neiŋ mfu'u Shata mbiŋ ŋoŋ? ²⁴ Ta'a la'ataoŋ ŋgrā noŋ yi moŋ pa kwie, ntho mā'an nchò ni noŋ pugu, kaŋ mba'a la'ataoŋ gho yi'i ntithi. ²⁵ Ti ta'a nda mbo pi moŋ minduoŋnduoŋ, kaŋ mba'a nda gho yi'i ntithi. ²⁶ Ti Shata ndollo no mā'an nu noŋ yi ni nchò, ndo mbo moŋ minduoŋnduoŋ, kaŋ lūgwi nu mi para. ²⁷ Ndo mba'a yichəi ŋoŋ nii nda ŋgaŋ ghrí, ntieŋ maon pi ŋgəi no gho, ki lo mfūoŋ ŋkrao ŋgaŋ ghrí gho. A wu'ó kə'i gho ŋa minthe a tieŋ maon pi ntaoŋ no nda yu.

²⁸ “Shishini nshwei vəi, Minnwi shi ndī'ε ŋguoŋ phi ŋa ŋgwamishua chwie ne, pugu pa sheshe chrā nchi'əshə ŋa a taon nchò pugu ne, ²⁹ ndo shesheŋoŋ ŋa a chi'ə Jijwe Minnwi ne, mba'a Minnwi ma ndī'ε phi yi, nthe ŋa a chwie phi ki li'ε.”

³⁰ A ni nchhu nne nthe ŋa pugu ni nchhu nu ŋa, “A fā'o jijwe piphi.”

*Mũuŋ Jisho pugu pa liŋ pi pi pimbia
(Matio 12:46-50; Luka 8:19-21)*

³¹ Mũuŋ Jisho pugu pa liŋ pi pi pimbia tho nthi mbhi ntaoŋ ŋkəni ŋa pi mēiŋ Jisho. ³² Yú ŋgwa ni nchochho yəi yu, nne pugu chhu gho ŋa, “Mũuŋ gho pugu pa liŋ pə pi pimbia pə ne mbhi ntā'a nu njəi gho.”

³³ Jisho khwē ŋa, “Mũuŋ a pugu pa liŋ paŋ pə pi pa gǒ?” ³⁴ A pe'i pa ŋgwa pe ŋa pugu chocho

ng̃iŋ vi mbāoŋ nɛ, nchhu ŋa, “Mũuŋ a pugu pa lĩŋ paŋ pi pimb̃ia pɔ nɛiŋ hɛiŋ. ³⁵ Sheshɛŋoŋ ŋa a chw̃iɛ nnu ŋa Minnwi t̃ā’a nu nɛ, a ndĩŋ a vi mimb̃ia pugu pa ndĩŋ a vi miŋgwɛ ni mũuŋ a.”

4

Lu’o chrà nthe ŋoŋ ŋa a gh̃i li’i ph̃i mbh̃ě
(Matio 13:1-9; Luka 8:4-8)

¹ Jisho pini nu’uŋ njē yɛ’i nu ŋkiŋ mme ŋkh̃i ŋkamu’oŋ, ŋkiɛŋ mme yú ŋgwa kiri yəi yu, nne a ni nii nchɔchhɔ pi moŋ kikuoŋ moŋ ŋkh̃i, yú ŋgwa pighɔ pɔ ŋkiŋ ŋkh̃i li’i yó. ² A ni nje’i vugu ni ntou pa nnu moŋ lu’o chrà, moŋ pa nnu ha’an a ni nje’i nu nɛ, a ni nchhu ni pugu ŋa.

³ “P̃h̃i ya’o! Nɔŋ ch̃h̃i ni ma mbo fo ŋgh̃i li’i mā’an mbh̃ě. ⁴ Nɔ ha’an a ni mā’an nu nɛ, pich̃h̃i gū shhembua, pa mishi shwi’i ŋkru. ⁵ Pich̃h̃i gū moŋ shhɛ ŋkwá, li’i ha’an ntou nch̃i’a shi ki lo mbo nɛ, nji’a ŋkekhe nthe ŋa nch̃i’a shi ki lo njien fo, ⁶ ndo minaon ghà nthe, ntūon vi, nthe ŋa a shini ndo mfā’o njien yi nɛ, a kā’o mbraoprao ŋkhu. ⁷ Pich̃h̃i mbh̃ě gū moŋ shisha’a, shisha’a yī’ɛ ŋku’o mfigi vi, pa’a a lo ŋku’o ti njuŋ ntien. ⁸ Ndo pich̃h̃i pa mbh̃ě gū moŋ shhɛ shi’i, ŋkh̃ɛ ŋku’o njuŋ. Pich̃h̃i yuŋ trei wuŋ, pich̃h̃i ntigao wuŋ, pich̃h̃i ta’a ŋkii.” ⁹ Jisho lūgwi ŋa, “Nɔŋ ŋa a fā’o tónɛ nɛ, â ya’o.”

Njiŋ lu’o chrà ghɔ
(Matio 13:10-17; Luka 8:9-10)

¹⁰ Ndiŋ ŋa Jisho ni mbo t̃ə’i vi nɛ, ŋgwa ha’an pugu ni mbo yəi yu nɛ, pugu pa paanchro ghan

younjin pi tho njæi vi mbie vi ni njin pa lu'ò chrà pighò.

¹¹ A chhu ni pugu ña, “Minnwi tūgu pa nnu ña a ni mbo yi lēin mon Sha'afuon yi ni pæi, ndo ni ngwa nduon ña pugu lo nji'i mbinj ne, nguon nnu po pi mon pa lu'ò chrà, ¹² nne ña, 'Pugu shi nja ndii ndo pa'a ndo njæi, Pugu shi nja njwεε, ndo pa'a ndo nja'ò nji kienj nenne, kanj pugu shi mbā'a ñkūnu yugu ni phi, Minnwi li'ε phi yugu.'”

¹³ Jishò pie vugu ña, “Pæi lo nji njin lu'ò chrà yei? Ti pæi shi ñkie pi nein nji njin nguon pa lu'ò chrà? ¹⁴ Nganj mā'anj mbhě mā'anj pi chrà Minnwi. ¹⁵ Pichæi pa ngwa ña pugu ya'ò chrà Minnwi ne po pi nò mbhě ña a gū shembua. Pugu gha nja'ò, Shata kā'ò ndo ntòthò mfu'u chrà ghò ña pi chhu ni pugu ne. ¹⁶ Wu'ò nenne, pichæi pa ngwa ha'anj pugu ya'ò chrà Minnwi ne po nò pε mbhě ña a gū mon shhe ñkhwā ne. Pugu gha nja'ò chrà Minnwi, ñki'i mbinj pinj ni pwatua. ¹⁷ Ndo pa'a ñjenj yugu lo ntini, pinj yugu wu'ò mbo pi nò kuo ndii, nne ndii ña ngə'i pugu pa mōon nu tho nthε chrà Minnwi ne, pugu kā'ò mbā'a ñkūnu yugu pa'a nò ghò. ¹⁸ Pichæi pa ngwa ha'anj pugu ya'ò chrà Minnwi ne po nò pε mbhě ña pi mā'anj a gu mon shisha'a ne, ¹⁹ ndo pa ghaghana nthε maon nò yru nu mon yei chombhi, pugu pa mifiï ña pa fā'ò ghà nthò nò ne pugu pa shōrò nu pichæi pa maon nduon,

nii njù'ò pugu mfigi chrà ghò pugu kara mbo nò thi ki yun ntíen. ²⁰ Ndo pe mbhě maon̄ ña pi ni mā'an̄ mon̄ shhe shi'i ne pe ñgwa ha'an̄ pugu ya'ò chrà Minnwi, mbin̄ ndo njuñ ntíen, pichəi trei wun̄, pichəi ntigao wun̄, pichəi ta'a ñkii ne."

*Truka la'ò mikru
(Luka 8:16-18)*

²¹ Jishò ghəi shhi nchhu ña, "Yichəi ñon̄ pò fò ña a ghà nii ni truka nda ni'in̄ la'ò mikru, ki la'ò kúon̄, ki lo nū'əñ pi ñkuon̄ li'i thi truka?"

²² "Yichəi yaon̄ lo mbo fò ña pi ləin̄ ña mba'a pi ma mien̄ ki nōon̄ li'i wo, ki nnu ña pi kuru ña mba'a a ma mien̄ ki taon̄ li'i li'e."

²³ Jishò lūgwi ña, "Sheshen̄on̄ mfā'ò tónə, á ya'ò."

²⁴ A pini nchhu ni pugu ña, "Pəi ywere nnu ha'an̄ pəi ya'ò ne shi'i. Yaon̄ ña pəi fi'i yaon̄ nò ghò mfe ni ñon̄ ne, Minnwi shi ñgu'ò mfi'i pi mon̄ ghò mfe ni pəi, ndo ñgu'ò mbini mbigi ntou yi ni pəi. ²⁵ Nthe ña ni ñon̄ ña a fā'ò ne, Minnwi shi mbigi ntou yi, ndo ni ñon̄ ña a lo mfā'ò ne, Minnwi shi ñkwe shigei ye ña a fā'ò ne mbho yu."

Lu'ò chrà nthe mbhě ña a ku'ò nu

²⁶ Jishò ghəi shhi nchhu ña, "Yei nò ha'an̄ Sha'afuon̄ Minnwi pò ne. Ñon̄ lōgò mbhě yaon̄ mā'an̄, ²⁷ ndhe nu ñgū'u nu mon̄ pa tu'u pugu pa naon̄chi, mon̄ ñguon̄ ndii ghò, mbhě ghò khē ñku'ò ndo pa'a a lo ñji ñkwan̄ ha'an̄ a kie ne. ²⁸ Shhe ghò chwīe mbhě ghò ku'ò njuñ, fūon̄ yaon̄ pò ña a tua, mbra yi pò ña ñkwéi yi taon̄,

nenne ntien yuη ηkuonη ηkwéi yi ghó. ²⁹ Ndiη ηa ntien ghó tini ne, a kā'ó njē pi kwōo nu nthe ηa ndii kwōo kā'ó."

*Lu'ó chrà nthe mbhě yaon mbó ηkien yi ge
(Matio 13:31-32,34; Luka 13:18-19)*

³⁰ Jishó pie ηa, "Mimfe pia mā'an fī'i Sha'afuon Minnwi pi ni khó, pia shi mfī'i pi ni yəi lu'ó chrà?

³¹ A pó pi nó mbhě yaon mbó ηkien yi ge, ηa ndii ηa pi thó mbhī vi ne, a pó ndugwi mbhě ηa a yi ge ne ηkuonη mbhi. ³² Ndo ti ndii ηa pi phi vi ne, a ku'ó ηgū ηkien ndugwi mme thi, ηgā'ó nchaa ηguon maon phi ghao mon nyien ghó, mfu'u memme mbhó pi, nne pa mishi thó ηkrao nda pugu ηkuonη pa mbhó pi."

³³ Jishó shwei chrà Minnwi ni pugu mon ntou pa lu'ó chrà nó pei, nó fī'i ha'an a nthe pugu ya'ó nji ne. ³⁴ Jishó ni nshwei chrà Minnwi ni yú ηgwa wu'ó mon pa lu'ó chrà, ndó ndii ηa a ni ηgu'ó mbó pi pugu pa ghanη younjinη pi ne, a fī'i ηguon nnu ntūgu ni pugu.

*Jishó chwē fiη tithi
(Matio 8:23-27; Luka 8:22-25)*

³⁵ A ni ηga mbó ni fanaon llé ghó, Jishó chhu ni pa ghanη younjinη pi ηa, "**Pia shā'a ntaon njien hin.**" ³⁶ Pugu mienη yú ηgwa pighó ndōgó vi wu'ó nó ha'an a ni mbó ne monη kikuonη pugu pugu ghēi. Pichēi pa kikuonη nduonη ni mbó fó. ³⁷ Mme fiη gū monη ηkhī, ntunη ηkhī ni'inη monη kikuonη ti kikuonη thó ndinaon linaon.

38 Jisho ni mbo la'o* kikuon, nu'on tho yi nkuon nu'ontho ntho ndhe nu, pugu tho ngū'u vi nchhu gho na, "Masha, pia nkhu pa'a a lo mbo nnu ve?"

39 Jisho lollo tothi mbiga fin gho, nchhu ni nkhi na, "**Ghighri po! Tithi!**" Fifræi gho tithi, li'i ya njū. 40 A chhu ni pugu na, "**Pæi pogo pi gu kho? Pæi wu'o mbi'i ki lo mfā'o pin?**"

41 Pogo gu nii vugu, pugu chhu ni non pugu na, "Non vei po pi go ki'e na fin pugu pa nkhi ya'o ncho yi ne?"

5

Jisho fu'u jijwe piphi mbin non
(Matio 8:28-34; Luka 8:26-39)

1 Jisho pugu pa ghan younjin pi shā'a nkhi Galili ntaon njeñ hini mon krao ngei la'ataon pa ngwa Gerasha. 2 A ni nga ntaon mon kikuon gho ncheñ mbhi, mbāon pugu non chæi chomilaon gho ni jijwe piphi mbin yu. Non gho ni ntaon mon pa li'i ha'an pi ghà ntwei ngwa ne. 3 Non gho ni nda'a pi mon li'i twei ngwa. A kan ni mfe pa'a yichæi non lo nkrao vi, nji'i nthe pi ni cheñ, 4 nthe na mon yieñ ndii pi ni ntho nkrao mbho mi ni cheñ, ngwe kipa'o no kwò mi, ndo a tini cheñ gho, mbini mbæ'i kipa'o gho kikri, ndo pa'a yichæi non lo mbo na a kan ni mfe a wëin vi. 5 A ni ntho mba'o ngou ni tu'u pugu pa naonchi mon pa li'i twei ngwa pugu pa nkuon mbra, ntho nshe non yi ni ngù'o.

* 4:38 4:38 La'o kikuon yei ni nga'o ndo mfā'o li'i na minthe non nūan mferè non yi fo.

⁶ A ni nga njəi Jisho fie hin, ntei ngəi ngū ni kwére yi shhi yu. ⁷ Mba'ο nkien mme ngou nchhu na, "Pia fā'ο pi kho, Jisho Muun Minnwi na a chaapifuson ne, mba'ο mbho shhi gho ni ligi Minnwi, ki'i ni'in mon ngə'i." ⁸ Nthe na Jisho ni ntho nchhu nu gho na, "Taon mbij non vei, ma gə jijwe piphi yei."

⁹ Jisho pie vi na, "Ligi yo kho?"

A khwē na, "Ligi a Ká'a Yi, nthe na pigi ntou yigi." ¹⁰ A ghəi shhi ndigəi vi nkien ntou yi na ki'i a fu'u vugu mon la'ataon gho.

¹¹ Nkien mme kwie nkunyan ni nji nu nkij mbra fo. ¹² Nenne, pugu ligəi Jisho na, "Ntaon vigi ni pa nkunyan pine, pigi nii mbij pugu". ¹³ Nenne, a fe shina ni pugu, pa jijwe piphi pigho taon nii mbij pa nkunyan pigho. Nguon kwie nkunyan pigho, pugu ni mbo yaon no paa nkan yugu, ntei ntaon tho mbra gho nkij nkhi ne nshwi'i ngū mon nkhi, nkhu.

¹⁴ Pa ghan kē'i nkunyan pigho tei ngəi nchhu mon la'a pugu pa mon ngunu. Ngwa taon li'i tho njəi nnu na a lōgo li'i ne. ¹⁵ Pugu tho mbara Jisho, njəi non gho na pa jijwe piphi pigho ni mbo mbij yu ne a chho fo, mā'an ndhwí, lina yi po shi'i, mbo non gho na a ni mfā'ο ka'a jijwe piphi pigho ne, pugu fā'ο pogo gu. ¹⁶ Ngwa pe na pugu ni njəi nnu na a ni ndōgo li'i ne fi'i nnu na a ni ndōgo li'i mbij ngan minweinj gho pugu pa nkunyan ne ni pugu. ¹⁷ Pugu jē ntho ndigəi Jisho na a mien krao li'i yugu gho ngəi ni vhi.

¹⁸ Ndo ha'an Jisho ni ndollo nii nu mon kikuon ne, non gho na a ni mfā'ο minweinj ne ligəi vi

ɲa a mienɲ a tho pugu yu ghēi ka'a. ¹⁹ Jisho lāa, nchhu ghɔ ɲa, "Ghēi mbara pa taannu pɔ la'a, nshwei vugu ni fi'i nnu ɲa Taathɔ chwīe mbiɲ ghɔ nɛ, pugu pa fi'i ɲkwanɲ nɔ ha'an a nōon kwoshini ve nɛ." ²⁰ Nɔn ghɔ lollo ɲgēi mon Dekapoli* nthɔ nchii fi'i nnu ɲa Jisho chwīe mbiɲ yu nɛ, ɲguon ɲgwa ghrāo.

Jisho ywin muuɲ Jairu mbini njigi ghɲo mingwe chēi

(Matio 9:18-26; Luka 8:40-56)

²¹ Jisho ni ɲga ɲkwo pini shā'a mon kikuon ntaon njien hin ɲkin ɲkhǐ, ɲkien ntou yú ɲgwa kiri yēi yu. ²² A gha ndara, Jairu, mbo ta'a mmeɲon mon nda luon Minnwi chēin. A ni ɲga njēi Jisho, ɲgū shhe shhi yu, ²³ ndīgēi vi, nchhu nu ɲa, "Muun a yi mingwe chhɔ ɲkhu nu. Tho nū'ɔn mbhɔ yɔ mbiɲ yu, nne ɲa a nthɛ ghɲo yi mme a pɔ yi maon."

²⁴ A ghēi pugu yu. Nkien mme yú ɲgwa yōu njin yi, nthɔ mfra vi mon ɲguon ɲgei ghao. ²⁵ Shina ɲgwa pei, mingwe chēi ni mbo fɔ ɲa a ki yēi ndii yi ni nji nɔ paanchro ɲga'o. ²⁶ A ni ɲkwo yēi ɲgē'i ntou yi mbhɔ ntou pa ghan fhǔ, ɲkwo tūon ɲguon mbiɲ yi ghao, pa'a non yi lo njo, a ka wē'iwe'i. ²⁷ A ni ɲkwo ya'o pa nnu nɔ ligi Jisho, nthɔ njin Jisho mon yú ɲgwa pighɔ ɲkāon ndhwí yi. ²⁸ Nthɛ ɲa a ni chhu ɲa, "Mi nji'i ɲgu'ɔ ɲkaon pi ndhwí yi, non a tɔgɔ." ²⁹ Wu'ɔ chomilaon ghɔ, ndii yi ghɔ kā'o ti pi thi, a ya'o mon non yu ɲa ghɲo yi tɔgɔ.

* **5:20** 5:20 Njin Dekapoli pɔ ɲa wuɲ la'ataon.

³⁰ Jisho ya' o mon non yu nkwan no ha'an ghrí taon mbin yu ne, nki'i nshri non yi shri mon yú gho mbie na, **"A kãon gǔ ndhwí a?"**

³¹ Pa ghan younjin pi chhu gho na, "O yei yú ngwa tho mfra gho mon nguon ngei, o piní mbie nu na, 'A kãon gǔ nkãon a?'"

³² A kara ligi yi ndii no yei nu na a chwíe gǔ nnu gho. ³³ Mingwe gho gha nja' o nnu na a lōgo lí' i mon non yu ne, ntaon ntho shhi Jisho mon pogo gu ndo ngrū nu, nshwei vi ni nguon nnu shini na a lōgo lí' i ne. ³⁴ Nenne, Jisho chhu gho na, **"Muun a, pin yo chwíe ghĩno yo togo, ghēi ni gò mon ghighri Minnwi, pi yīgi ghĩno yo."**

³⁵ Ndo ha'an a ni ngu' o nchrā nu ne, non llo nda mmenon mon nda luon Minnwi gho tho nchhu gho na, "Muun gho kwo khu. O piní nu'un ngana Masha ngēi nu shhi pi na?"

³⁶ Ndo pa'a Jisho lo mfā' o ndii ni nnu na pugu chhu ne, nka chhu ni mmenon gho mon nda luon Minnwi ne pi na, **"Ki' i mbogo, wu' o ntho mfā' o pi pin."** ³⁷ Pa'a a lo mbin sheshenon tho nin yu nkien Pita, ni Jein pugu Jouñ ndin Jein gho. ³⁸ Pugu ni nga nchēin mon nda mmenon gho mon nda luon Minnwi ne, Jisho yei vuvu' u fintho pugu pa ngwa ha'an pugu nkēi nu ndo njūa nu nkien ni nji. ³⁹ Jisho gha nii nda, nchhu ni pugu na, **"A chwíe kho pēi tho fā' o vuvu' u fintho ndo nkēi nu, muun gho lo nkukhu, a lelle."**

⁴⁰ Pugu gwē vi, ndo a fu' u vugu ghao mfe mbhi, ndōgo wu' o tãa muun gho pugu mūun vi pugu pa trei ngwa pe na pugu pugu ni ntho ne, pugu pugu nii mon njien nda na muun gho ni nūan ne. ⁴¹ A

wēiŋ mbhɔ yi, nchhu ghɔ ɲa, “**Talita kumi,**” njiŋ yi pɔ ɲa, “**Miyaa, n̄chhu vɛ ɲa lɔllo.**” ⁴² Wu’o chomilaon ghɔ, muuŋ miŋgwe ghɔ ɲa a ni mbɔ paanchrɔ ɲga’o nɛ lɔllo n̄jē nyiɛŋ nu. Yei nnu ni ɲga ndōgɔ li’i, ɲguon yugu ghao ghrāo. ⁴³ Ndo Jishɔ shūu ténə yugu ɲkien yie ghɔ ɲa ki’i pugu chwīe sheshenon ji, ndo nchhu ni pugu ɲa pi fɛ yaon ghɔ a ji.

6

Pi lāa Jishɔ Nasharɛ

(Matio 13:53-58; Luka 4:16-30)

¹ Jishɔ lɔllo fɔ ɲgɛi mon yugu la’ataon, pa ghan younjin pi yōu njiŋ yi. ² A gha mbɔ llé ji pa Juu, a jē ye’i nu mon nda luon Minnwi, ntou ɲgwa ɲa pugu ni nja’o vi nɛ ghrāo, nchhu nu ɲa, “Nɔŋ vei ye’i yei nnu pi hiŋ? A fā’o fi’i shiethɔ yei pi llo hiŋ? A fā’o yei ghrí pi hiŋ nɔ chwīe nu pa nnu ghraoghrao pei nɔ ghɔ?” ³ Yei lɔ mbɔ kaminda, mbɔ muuŋ Meri, mbɔ ndiŋ Jɛiŋ ni Josheshi* ni Judashi ni Shemu? Pia pa liŋ pi pi piŋgɛ lɔ mbɔ heiŋ ka’a?” Nnɛ pugu lāa vi.

⁴ Jishɔ chhu ni pugu ɲa, “**Pi shi’a nchī’ə n̄jəli’i Minnwi ɲkien la’a pugu shina ɲgwa pi, pugu pa ji ndaanon.**” ⁵ A kan ni nthɛ pa’a a lɔ n̄ji’i nchwīe pa nnu ghraoghrao fɔ ɲkien ɲa a ni nū’on mbhɔ yi mbiŋ shigɛi ghan gh̄nɔ n̄jigi gh̄nɔ yugu. ⁶ A ni ɲgrāo nthɛ fi’i ki piŋ ɲa pugu ni mfā’o nɛ.

A ni nyiɛŋ n̄jiŋ mon la’a nthɔ n̄jɛ’i nu.

* **6:3** 6:3 A yichəi ɲkwan ha’an pi ghà mēiŋ Joshe nɛ.

Jisho taon paanchro ghan ntaon pi
(Matio 10:5-15; Luka 9:1-6)

⁷ Jisho gē paanchro pigho, ntaon vugu na pugu ghēi pa pi paa, mfe nji ni pugu no fu'u nu pa jijwe pīphi. ⁸ Mfe gí ni pugu na, "Ki'i pēi lōgo sheshe yaon no ha'an pēi ghēi nu ne, ηkien mbie, ki'i pēi lōgo brei, ki pīen kra, ki ntuo mbin mon pīen pēi." ⁹ Mbini mbigi na, "Pēi gwe tra ndo ki'i pēi tuo kwri ndhwí." ¹⁰ A chhu ni pugu na, "Sheshe nda na pēi nii fo ne, pēi la'a fo ti shi nu'un ntaon la'ataon gho. ¹¹ Sheshe li'i na pi lo mbin vāi fo ne, ki njwere nnu na pēi chhu nu ne, pēi nga ntaon nu fo, pēi krū kwò mēi no nōon nu ni pugu na Minnwi pīna nnu na pugu chwīe ne."

¹² Pugu ni ntaon ηgēi, nchīi nu na ηgwamishua pā'a ηkūnu yugu ni phi. ¹³ Pugu ni ntho mfu'u pa miñwein mbin ηgwa, njū'ō wru mbin ntou ghan ghīno, ntho njīgi ghīno yugu.

Tho Hero fin

(Matio 14:1-12; Luka 9:7-9)

¹⁴ Fūon Hero ni nja'o nnu yei, nthe na ligi Jisho ni nyien ηguon li'i. Ngwa chhu nu na, "Jouη Ngan Fe Nkhī pini nu'un ηku'ō mon gu, a chwīe yie a fā'ō ghrī no chwīe nu pa nnu ghraoghrao pei." ¹⁵ Ndo pichēi chhu nu na, "A Elaija." Pichēi ni ntho nchhu yugu na, "A njēli'i Minnwi, no ta'a njēli'i Minnwi lleshhi."

¹⁶ Ndo Hero ni nga nja'o nnu pei, ntho nchhu nu na, "Jouη, na mi ni nja'a tho yi ne, pini nu'un ηku'ō!"

¹⁷ Ndutho Hero ni ηkwo taon ηgwa pugu ghēi ηgwēin Jouη mfini mon chēin nthe nnu

Herodia mbo ngwe Fili ndin vi, nthe na Hero ni ngugwei vi. ¹⁸ Jouŋ ni ntho shwei Hero na, “A lo nji’i nkā’o ve no wugwei nu ngwe ndin gho.” ¹⁹ Herodia ni mfā’o kipina njū’o yu nthe Jouŋ, ntho ntā’a shendaon no jwi nu vi, ndo pa’a ndo mfā’o shina, ²⁰ nthe na Hero ni mbogo Jouŋ nthe na a ni nji na Jouŋ non taontaon, nne, nū’on vi no ha’an mba’a kà’a kēe vi ne. A ni nkhwā no ya’o nu pa nnu mbho Jouŋ, nji’i nthe pi no ha’an sheshe ndii na a ni nja’o vi ne, nnu pigho tāra vi nkien ntou yi ne.

²¹ Ndugwi yi shina taon llé na Hero ni ntho nji llé phí yi pugu pa kún pi, ni pa thishi pa shooge pi, pugu pa memme ngwa mon Galili. ²² Ndi na muon Herodia yi mingwe ni ntaon shhi mbini pini ne, a pwa Hero pugu pa ghan gè pi, fūon chhu ni muon mingwe gho na, “Pie sheshe yaon na o khwā ne vèi mfe ve.” ²³ Nshwrēi pa kina shhi yu na, “Sheshe yaon na o shi mbie ne, nji’i nthe ä nchəin pi ghrà la’ataon a nshi mfe ve.”

²⁴ Muon mingwe gho taon mbhi, nchhu ni müon vi na, “Mi shi mbie pi kho?”

A chhu gho na, “Tho Jouŋ Ngan Fe Nkhǐ.”

²⁵ A ki’i mbini pini mon kokono wu’o ndii gho njei fūon nchhu gho na, “Ntā’a nu na o fe tho Jouŋ Ngan Fe Nkhǐ vèi wu’o ndwe nkuon pashinja yei.”

²⁶ Fūon ni nja mbo ni tu’utho, ndo nthe kina na a ni nkwo shwrēi shhi ghan gè pi ne, a shini ndo ntā’a nu mbə’i chrà na a ni nkwo fe gho ne. ²⁷ Wu’o chomilaon gho fūon taon ta’a nkē’i vi, mfe gí gho na a ghēi ntho ni tho Jouŋ. A

ghēi nja'a tho yi mon chéin, ²⁸ ntho ni tho yi gho ηkuon pashinja, mfe ni muon mingwe gho, muon mingwe gho fe ni muon vi. ²⁹ Pa ghan younjin Joun ni nga nja'o yei nnu, ntho ndōgo khu yi ηgēi ni'in mon fún mon ηgù'ó.

Jisho kugwi tien ηkan ηgwa

(Matio 14:13-21; Luka 9:10-17; Joun 6:1-14)

³⁰ Pa ghan ntaon Jisho gha mbini nɔ ha'an a ni ntaon vugu ne, ηkiri yei yu, nshwei vi ni ηguon nnu ηa pugu ni nchwē ndo ntigi. ³¹ A chhu ni pugu ηa, **"Pēi ta'a li'i ha'an ηgwa lo mbo fo ne, pia ghēi fo mferē non nɔ kuo ndii."** Nthe ηa ntou ηgwa ni ntho nu ndo ηgēi nu pugu shini ndo mfā'o shina ferē non ti nji maon.

³² Pugu nii mon kikuon ηgēi nɔ li'i ha'an ηgwa lo mbo ne nɔ pɔ nu fo tē'i vugu. ³³ Ndo ntou ηgwa ni njei vugu nji ηa a pugu, ntei yugu ηkuon shhe llo mon ηguon pa la'ataon ghao, mfūon pugu nchēin fo shhi Jisho pugu pa ghan younjin pi. ³⁴ Jisho ni nga ntaon ηkaon mbhi, njei ηkien mme yú ηgwa, mfā'o kwoshini mbin pugu nthe ηa pugu ni mbo nɔ pa minji ki ηkē'i yugu. Nne a jē ntho nje'i vugu ni ntou nnu.

³⁵ Nji'a ni nga ntogo, pa ghan younjin pi tho njei vi, nchhu gho ηa, "Yei li'i ha'an ηgwa lo mbo, ndii lo ηkwo ya ntogo. ³⁶ Chhu ηgwa pei ghēi, nne ηa a nthe pugu ghēi mon pa mbàn mbambara pugu pa mon la'a njuon yaon fo nji."

³⁷ Ndo a khwē ni pugu ηa, **"Pēi fe yaon pugu ji."**

Pugu chhu gho ña, “Pigi shi ñgōi njuon brei ni fi’i mbin ña mimfe ñon fā’a nō paa ñkii llembhi ne nthō mfe ni pugu pugu kru?”

³⁸ A pie ni pugu ña, “**Pēi fā’o ndigi brei yi kho? Pēi ghēi ndii!**” Pugu ni ñga ndii, nchhu gho ña, “Ndigi yi tien ni paa shhu.”

³⁹ Jishō fe gí ña ñguon ñgwa pighō chōchō ñkuon trū mon pa kwiekwie. ⁴⁰ Pugu chōchō mon pa kwie, pichēi pō ta’a ñkii, pichēi pō tien wun.

⁴¹ Nenne a lōgō kēin brei gho ni paa shhu, mbi’i ligi yi ndii po, ntōo Minnwi, mbē’i brei gho mfe ni pa ghan younjin pi ña pugu fe ni pa ñgwa pighō, ñgrā paa shhu gho shina pugu ghao. ⁴² Ñguon yugu kru ti njru. ⁴³ Pugu ni ndīga pa pē’i pē’i pigēi brei, pugu pa shhu a linaon paanchrō mikuo. ⁴⁴ Fi’i pa pimbia ha’an pugu ni ñkru brei gho ne ni mbō tien ñkan yi.

Jishō nyien ñkuon ñkhī
(*Matio 14:22-33; Jouñ 6:15-21*)

⁴⁵ Wu’ō ndii gho Jishō chwē pa ghan younjin pi nii mon kikuon ñgōi shhi nō shā’a nu ntaon ñjien hin mon Beshaida, a lara shigei nō chhu nu ni yu ñgwa pighō ña pugu ghēi la’a. ⁴⁶ A gha ñkwo cha’a vugu, ñku’ō ñkuon mbra li’i luon Minnwi.

⁴⁷ A ni ñga nchēin ni fanaon, kikuon ni mbō titri ñkhī, Jishō ni mbō mbhi tē’i vi. ⁴⁸ Jishō yēi ña pugu pa’o nu ni prā nō chhwi nu kikuon a ghēi shhi, nthē ña fifrēi ni ntaon pi shhi pugu. A gha mbō ni nda’a mbhi lan, mon shina trei minaon pugu ntigao minaon, a nyien nu ñkuon ñkhī nthō nu yēi pugu, ntā’a nu mfērē vugu.

⁴⁹ Ndo pugu gha njəi vi a nyien nu ηkuon ηkhi, pugu gē ηa a pɔ pi ηkhushe, mba' o ηgou. ⁵⁰ Nthe ηa ηguon yugu ni njəi vi, pɔgɔ gu wēin vugu, ndo a chrā ni pugu nchhu ηa, **“Pəi fā' o wēin njū' o, a mmu, ki' i pəi fā' o pɔgɔ gu.”** ⁵¹ Nenne, a nii mon kikuon mbara vugu, fifrəi gho tithi, nnu gho llwi nchò yugu. ⁵² Nthe ηa tho yugu shini ndo nji' i nshie ni nnu kugwi nu ηgwa ni brəi, ndo pugu ni mbɔ pa fīni tho nɔ ji nu.

*Jishɔ yīgi ghɛnɔ li' i ηa pi mēin ni Geneshare ne
(Matio 14:34-36)*

⁵³ Pugu ni ηga nshā' a, ntaon mbhi li' i ηa pi mēin ni Geneshare ne, nchu kikuon yugu ηkin ηkhi. ⁵⁴ Pugu gha ntaon mon kikuon, pa ηgwa yəi vi ηki' i njiji, ⁵⁵ ntei mon ηguon yie krao li' i ghao, ntho nu ni ghan ghɛnɔ ηkuon pa kúon pugu nɔ li' i ηa pugu ni nja' o ηa Jishɔ pɔ ne. ⁵⁶ Sheshe li' i ηa a ni ηgəi ne, mon puon mi la' ataon pugu pa memme la' ataon pugu pa moon ηgunu, pugu nū' on pa ghan ghɛnɔ mon pa tan, ndīgəi vi ηa a mien pa ghan ghɛnɔ pighɔ kəon pi wu' o muon tho ndhwí yi. Nguon pa ηgwa pɛ ηa pugu ni ηkəon ne, ghɛnɔ yugu tɔgɔ.

7

*Pa nū' on pugu pa gí
(Matio 15:1-9)*

¹ Pichəi pa ηgwa Farashi pugu pa ghan ye' i ηgwa ni gí Mushi ηa pugu ni ndhɔ Jerushalein ni ηkiri yəi Jishɔ. ² Pugu ni njəi ηa pichəi ghan younjin Jishɔ tho nji yaon ni mbhɔ ki shīgao mon ηkwan shendaon ha' an nū' on chhu ne. ³ Pa

ngwa Farashi pugu pa nguon pa ngwa Juu ghao shi'a nji yaon ki lo nshigao mbho yugu nkwan ha'an a pie ne, nne nchho nu'on nu'on pa thishi pugu, ⁴ ki nji sheshe yaon ki lo nshigao non no ha'an nu'on chhu ne ndii na pugu kwai tan ne. Ntou pichai pa nu'on po fo na pugu gha nu'on, no shigao nu pa ndua pugu pa kin pugu pa pichai kin tini pugu pa ngrao na pi gha nchho nkuon nji maon ne.

⁵ Pa Farashi pugu pa ghan ye'i gi Mushi pie vi na, "A gha nchwie kho pa'a pa ghan younjin po lo nchho chombhi yugu nkwan ha'an nu'on pa thishi chhu ne, ntho nji yaon ni mbho ki shigao?"

⁶ A khwe ni pugu na, "A nkien nnu shini no ha'an Minnwi ni non ni Ishaya a chhu ntho vai ma pa ghan mifi pei, wu'o no ha'an a ni na'an na, 'A chhu ju Minnwi na,

Ngwa pei gha nga'o a pi ni ncho yugu
ndo pa'a nu'o yugu lo mbara yai mu,

⁷ Ghere lo mbo ni ngwa pei mon gha'o nu ma,
ntho na pugu ye'i nu'on ngwamishua, pi no
ha'an a po pi gi a.'

⁸ P'ai mien kina Minnwi ngwain pi nu'on
ngwamishua."

⁹ A pini nchhu ni pugu na, "P'ai fa'o nkien shendaon no laa nu kina Minnwi nne na p'ai nu'on yai nu'on. ¹⁰ Mushi ni nchhu na, 'Ya'o ncho taa gho pugu mun gho,' ndo 'Non na a we'i taa ki mun vi ne, yi'i na pi shi nwi vi.' ¹¹ Ndo p'ai chhu yai na, 'Non nchhu ni mun vi ki taa vi na yaon na mfa'o no ghere nu gho no ne po pi Koban (nin yi po na yaon fe ni Minnwi)', ¹² nne

pəi lo nu'un mbiŋ ɲa a ghēre taa vi ki mūŋ vi. ¹³ Nne ntho ndāa chrà Minnwi ni nù'ɔŋ yəi ɲa pəi tigi ŋgwreŋgwa pəi nɔ ghɔ ne. Pugu pa pichəi ntou ŋkwan nnu pi ne ɲa pəi chwīe."

¹⁴ Jisho mēiŋ ŋgwa pigho pugu tho ɲəi vi, a chhu ni pugu ɲa, "Pəi ywere nnu ɲa ñchhu nu ne ndo nja'o. ¹⁵ Yichəi yaon lo mbɔ fo ɲa ä nii mbiŋ ɲon llo mbhi a fuo vi, a ka pɔ pi yaon ɲa a taon mon ɲon ɲon ne ɲa minthe a fuo vi." ¹⁶ ["Sheshenon ɲa a fā'o tənə ya'o."]

¹⁷ A ni ɲga mien yu ŋgwa pigho nii nda, pa ghan younjɪŋ pi chhu ghɔ ɲa a shwei njɪŋ lu'ɔ chrà ghɔ. ¹⁸ A chhu ni pugu ɲa, "Pəi wu'ɔ mbou pi lina ŋkaa pəi? Pəi lo naa ɲəi ɲa sheshe yaon ɲa a llo mbhi nii mbiŋ ɲon ne nthɛ pa'a a lo mfuo vi. ¹⁹ Nthɛ ɲa a lo nji'i ŋgəi pi njù'ɔ yu, a ghəi pi puŋ yu ntiri ntaon nii mon krao." (Nne nchi ɲa ŋguon maon ji yi taon taon.)

²⁰ Nchhu ɲa, "A yaon ɲa a taon mon ɲon ɲon ne ɲa a fuo vi. ²¹ Nthɛ ɲa llo mon ghɔ, mon njù'ɔ ŋonmishua, pa kwà'a pɪpɪ ghà ntaon, nɔ pa kwoshuon, ŋgina, jwi nu ɲon, ²² shúon mbhɔ ghan lán, lúá, mbha nnu pɪpɪ, mifi, pa nnu totro, kighi'ə, chhu nu phi tho ŋgwa, ntita'o, mbha nnu na. ²³ ŋguon pa nnu pɪpɪ pei ghà ntaon pi mon ɲon ɲon, mfuo ŋgan vi."

F'i piŋ mingwe chəi
(Matio 15:21-28)

²⁴ Jisho ni ndho fo ŋgəi krao ŋgei Taire*. A ni nii mon nda pa'a ndo ntā'a nu ɲa sheshenon ji,

* **7:24** 7:24 Pichəi Ŋwa'anli Minnwi mon chrà Gri fā'o pugu Shidoŋ.

ndo pa'a shendaon lo mbo na a kan ni mfe a lere.
²⁵ Wu'ò ndii gho, mingwe chëi na jijwe piphi ni mbo mbin muun vi yi mingwe ne ni nja'ò na a pò, ntho ngū la'ò kwò Jishò. ²⁶ Mingwe vei ni mbo mingwe taon nduon, llo krao ngei Fonishia mon Shiria. Ndīgëi Jishò na a fu'u minweinj mbin muun vi.

²⁷ Jishò khwē na, **"A pie na pi fūon kugwi pa puon nkaon nthe na a lo nji'i nkā'ò nò lōgo nu maon ji puon mā'an ni pa mingu."**

²⁸ Mingwe gho khwē na, "Oon, ma Taathò, ndo nji'i nthe pi pa mingu ghà nji nku'u maon puon la'ò taprei."

²⁹ Jishò chhu gho na, **"Nthe yine ndigi chrà, minthe ò ghëi ni go, minweinj gho kwo taon mbin muun gho."** ³⁰ A pīni la'a, njëi muun gho a nūan kúon, minweinj gho kwo taon mbin yu.

Jishò chwīe fhì ya'ò li'i ndò nchrā

³¹ A pīni llo mon krao ngei Taire, nyien ntiri mon Shidon nchëinj nkin nkhi Galili, mon krao ngei Dekapoli. ³² Pichëi ngwa lōgo yichëi non na a ni mbo fhitənə ndo ki lo nchrā nu shi'i, ntho mbara vi ni ju, ndīgëi vi na a nū'on mbho yi mbin yu. ³³ Jishò lōgo vi ngëi nò li'i tē'i vi, ni'in mbho yi tənə yu, nga nthu thwe, nkaon lin yi. ³⁴ Jishò pi'i ligi yi ndii po, nshəno nchhu ni non gho na, **"Efata†"**, njin yi pò na, **"Chu'ò!"** ³⁵ Tənə yi chu'ò, lin yi kīgëi, a chrā ki kòrò.

³⁶ Jishò fë gí ni pugu na ki'i pëi chhu ni sheshenon. Ndo fi'i nkwan ha'an a ni mbigi gí na

† 7:34 7:34 Yei ni mbo pi mon chrà Aramai mbo chrà la'a pa fhì gho.

ki'i pugu chhu ni ηgwa ne, wu'ɔ mbo fi'i ηkwan ha'an pugu ni nchhu mbigi ne. ³⁷ Pa ηgwa ni ηgrāo ti a gha'a, nchhu nu ηa, "A chwīe ηguon pa nnu ghao shishi'i. A chwīe fhītənə ya'o li'i, fhincho chrā."

8

Jisho kugwi khwe ηkan ηgwa

(Matio 15:32-39)

¹ Mon pii ndii gho, ntou yu ηgwa ni ηga mbini ηkiri ki lo mfā'o yaon no ji nu, Jisho mein ghan younjin pi nchhu ni pugu ηa, ² "Mfā'o kwoshini mbin ηgwa pei nthe ηa pigi pugu kwo chho no trei llé ki lo nji'i mfā'o yaon no ji nu. ³ Mi mfe vugu la'a ni nji, pugu taon shendaon nji mā'an vugu, nthe ηa pichai llo a shiga."

⁴ Pa ghan younjin pi khwē gho ηa, "Non shi njai maon ji pi hin mon ηkunu njó yei no kugwi nu fi'i ηgwa pei no gho?"

⁵ Jisho pie vugu ηa, "Pai fā'o pi ndigi brei yi kha?"

Pugu chhu ηa, "Yi khwachai."

⁶ A fe gi ni ηgwa pigho ηa pugu chocho shhe. Ndōgo khwachai brei gho ηga ntōo Minnwi, mbə'i mfe ni ghan younjin pi ηa pugu fe ni pugu. Nne pugu fe ni ηgwa pigho. ⁷ Pugu ni mfā'o shigei puon mi shhu, Jisho gha ηkwo tōo Minnwi no gho, mbini mfe gi ηa pi fe ni pugu.

⁸ Pugu kru ti njru, pa ghan younjin pi līga pa pə'i pigai pi a linaon mon khwachai memme mikuo. ⁹ Yaon no khwe ηkan ηgwa ni mbo fo. Jisho chhu ni pugu ηa pugu ghəi la'a. ¹⁰ Nki'i

ndo nii nii ndii gho mon kikuon pugu pa ghan
younjin pi nshā'a ntaon Dalmanuta.

Pa ngwa Farashi tā'a nnu ghraoghrao
(Matio 16:1-4)

¹¹ Pa Farashi tho njē lōu nu pugu pa Jisho,
nchhu nu gho na a nōon li llo po, nne no mōon
nu mi.

¹² A shono nkien yie gho mon njū'ō yu, nchhu
na, **"Ngwreingwa pei tā'a li nthē kho? Shishini
nshwei vāi na mba'a pi nōon ta'a li ni pugu."** ¹³ A
mien vugu nga mbini nii mon kikuon nkamu'ōn
nshā'a ntaon njien hin.

Mbha nnu pa Farashi pugu pa Hero
(Matio 16:5-12)

¹⁴ Pa ghan younjin Jisho li'ē no lōgo nu brei,
ngu'ō mfā'ō pi ta'a yi mbho pugu mon kikuon.

¹⁵ Jisho shūu tēnə yugu, nchhu nu na, **"Pēi lina
yishi* llo mbho pa ngwa Farashi pugu pa Hero."**

¹⁶ Pugu jē ntho nchrā nu shina pugu nthē nnu
brei na pugu shini ndo mfā'ō nē. ¹⁷ Jisho ji nnu
na pugu ni nchrā nu nē, nenne mbie vugu na,
**"A chwīe kho pēi chrā nu nkuon nnu pou brei?
Pēi lo nji, ki mfā'ō shietho pa nnu ya'a? Tho yēi
kweikwei?"** ¹⁸ Pēi fā'ō ligi ki lo njēi li'i, mfā'ō
tēnə ki lo nja'ō li'i? Pēi shi'a nkwin nnu? ¹⁹ Ndi
na mi ni mbē'i tien brei nkugwi tien nkan ngwa
no gho nē, pigēi pē'i brei na pēi ni nkiri nē ni
mbo mikuo yi kho?"

Pugu chhu gho na, "Paanchro."

---

* **8:15** 8:15 Yishi yaon na pi ghā ntrao prupina gato ni'in mon
gho a chwīe a ku'ō.

20 “Ndīi ɲa ɲki pə'i yi khwachəi ɲkugwi khwe ɲkan ɲgwa nɔ ghɔ ne, piɲəi pə'i brei ɲa pəi ni ɲkiri ne ni mbɔ ɲjɔu yi kho?”

Pugu khwē ghɔ ɲa, “Yi khwachəi.”

21 A chhu ni pugu ɲa, “Tho yəi wu'ɔ mbi'i ki lo naa nshie?”

Jishɔ chwē nchriligi yəi li'i

22 Pugu ghəi nchəiɲ Beshaida, pichəi ɲgwa lɔgɔ nchriligi nthɔ ɲjəi vi ni ju ndiɲəi vi ɲa a kəon vi. 23 A wēiɲ mbhɔ nchriligi ghɔ, ntaon ni ju mon la'a, ɲga kwo thu thwe nɔ ligi yi ndɔ mbini nu'uɲ nū'ɔɲ mbhɔ yi mbiɲ yu mbie vi ɲa, “**ɔ yəi sheshe yaon?**”

24 A pi'i ligi yi tɔthi nchhu ghɔ ɲa, “Njəi pa ɲgwa ndɔ pugu fhi pi pa thi nyien nu.”

25 Nne Jishɔ piɲi nū'ɔɲ mbhɔ mi nɔ ligi yi, a fēi ligi yi, ligi yi shie, a yəi ɲguon yaon shishi'i.

26 Jishɔ chhu ki'ε a ghəi nda yu, mfe gi ghɔ ɲa, “**Ki'i nii mon la'a.**”

Pita chhu ɲa Jishɔ Ju ye ɲa Pi Chu'ɔ Ntaon nɔ Nkwe ne

(Matio 16:13-20; Luka 9:18-21)

27 Jishɔ pugu pa ghan younjin pi ghəi mon pa la'ataon mon Kaisharia Filipai. Pugu pugu ni ɲga mbɔ shendaon, a pie pa ghan younjin pi ɲa, “**Pa ɲgwa ghà nchhu ɲa mi pɔ pi gɔ?**”

28 Pugu chhu ghɔ ɲa, “Joun Ngan Fe Nkhǐ, pichəi chhu ɲa ɔ Elaija ndɔ pichəi chhu ɲa ɔ yichəi ta'a ɲjəili'i Minnwi.”

29 A ghəi shhi mbie vugu ɲa, “**Ti pəi chhu yəi ɲa mi pɔ pi gɔ?**”

Pita khwē ghō ña, “Ɔ Ju ña Minnwi Chu’o Ntaonj nō Ñkwe ne.”

³⁰ Nenne Jishō shūu tēnə yugu ña ki’i pugu shwei sheshenonj nō ghō.

*Jishō chrā ñkuonj nnu khu nu mi mbini ñku’o
(Matio 16:21-28; Luka 9:22-27)*

³¹ Jishō jē nthō ñje’i vugu ña a yi’i ña Muonj Ñonmishua shi ñjēi ñgə’i nthē ntou pa nnu, pa thishi pa Juu pugu pa thishi ghanj fe’ingienj pugu pa ghanj ye’i ñgwa ni gí Mushi lāa vi, pi jwi vi, a gha nda’a trei llé, a pini ñku’o. ³² Nchwīe thō ghanj younjinj pi ya nshie ni yei nnu. Pita lōgō vi ñgēi ñjinjinj nthō mbīga vi.

³³ Jishō gha ñkara nonj yi, mbe’i ghanj younjinj pi, mbīga Pita nchhu ña, “Lollo yēi mu, ma Shata! Ɔ lo ñji’i nū’onj kwā’a nu mō pi ñkuonj nnu Minnwi, Ɔ ka nū’onj pi ñkuonj pa nnu ñgwamishua.”

³⁴ Jishō mēinj kiri ñgwa pighō fō nchhu ni pugu ña, “Sheshenonj ntā’a nu njōu njinj a, a mienj phi nnu ha’anj a khwā ne, ntienj wā’a yi, njōu njinj a. ³⁵ Nthē ña sheshenonj ña a tā’a nu ndūgu ni chōmbhi yi ne shi shienj chōmbhi yi ghō, sheshenonj ña a mī’anj chōmbhi yi nthē a pugu pa nthē pwa pisha’akhō Minnwi ne shi ndūgu ni chōmbhi yi ghō. ³⁶ Nthē ña ñonmishua shi nshei pi khō nō ha’anj ä mfā’o ñguonj mbhi ghao ndō shienj chōmbhi yi?

³⁷ Minthē ñonj fe pi khō nō kwri nu chōmbhi yi nō ghō? ³⁸ Sheshenonj mfā’o lrithō nthē a pugu pa chrà a monj mbhi ñgwreingwa ki fā’o pōgō Minnwi, pugu pa ñgwreingwa piphi yei,

kaŋ Muuŋ Nɔŋmishua shi mfā'ò lrithò nthɛ vi ndii ɲa a thò moŋ ndigha'ò Tāa vi pugu pa yi ghaŋ ntaoŋ Minnwi pi taonŋtaoŋ nɛ.”

9

¹ Jishò chhu ni pugu ɲa, “Shishini, ñshwei vɛi ɲa pichɛi ɲgwa thi hein ɲa mba'a pugu khu ki lo ɲɛi Sha'afuoŋ Minnwi thò moŋ ghri.”

*Jishò nōoŋ noŋ yi moŋ ndigha'ò yi
(Matio 17:1-13; Luka 9:28-36)*

² Ntigao llé ni ɲga ntogo Jishò lōgo Pita, pugu Jein ni Joun, pugu pugu ku'ò tɛ'i vugu ɲkuoŋ mme ntaoŋ mbra. Nò ha'aŋ pugu ni mbe'i vi nɛ, a kwri ligi pugu, ³ ndhwí yi gu yi fufhu, nchā ti ɲga'a, mfugu nchaa fi'i ɲkwaŋ nò ha'aŋ minthe sheshenoŋ ɲkuoŋ mbhi shīgao nɛ. ⁴ Elaija pugu Mushi nōoŋ noŋ yugu ni trei ghaŋ younjin Jishò pighò, nthò nchrà nu pugu pa Jishò.

⁵ Pita chhu ni Jishò ɲa, “Masha, a pwa ɲa pia pò hein nɛ. Pigi shi ɲkrao trei ntāa, ta'a yi vɛ, ta'a yi ni Mushi, ta'a yi ni Elaija.” ⁶ Nthe ɲa a shini ndò ɲi nnu ɲa a nthɛ a chhu nɛ, nthɛ ɲa pogo gu ni ɲgwɛin vugu ɲga'a.

⁷ Lúluŋ kuru vugu, ɲggì taoŋ moŋ lúluŋ ghò ɲa, “Yei ɲkien Muuŋ a ɲa ɲkhwā, p̄ɛi ya'ò mbhò yu.” ⁸ Pugu gha ndii nɛ, ɲgwī'i ki lo nu'uŋ ɲɛi sheshenoŋ ɲkien Jishò. ⁹ Nò ha'aŋ pugu ni nthò nshwi'i mbra ghò nɛ, Jishò fɛ gí ni pugu ɲa ki'i pugu shwei sheshenoŋ ni nnu ɲa pugu yɛi, ti ɲgɛi nchɛin ndii ɲa Muuŋ Nɔŋmishua shi ɲku'ò moŋ gu nɛ. ¹⁰ Pugu wɛin ndigi chrà ghò, nthò

nchrā nu ni nonḡ pugu ḡa, “Njin ku’o nu monḡ gu yei pō pi ḡa?”

¹¹ Pugu pie Jishō ḡa, “A chwē khō pa ghan ye’i ḡí Mushi chhu nu ḡa Elaija shi fūon nthō ḡkaon?”

¹² A khwē ni pugu ḡa, “Shishini Elaija shi fūon nthō nō pīri nu pa nnu a kā’o. Ndo a chwē khō Nwa’anlī Minnwi chhu ḡa Muonḡ Njonmishua shi njēi ntou ḡgē’i, ndo pi lāa vi? ¹³ Ndo nshwei vēi ḡa Elaija kwo tho ḡgwa fā’a mbinḡ yu nō ha’anḡ pugu khwā nē, nō ha’anḡ Nwa’anlī Minnwi chhu nthē vi nē.”

Jishō yīḡi ḡhñō yichēi mikē’i ḡa a ni mfā’o minḡweinḡ

(Matio 17:14-19; Luka 9:37-43)

¹⁴ Pugu ni ḡa mbini, njēi pigēi ghan younjin pi pugu pa ntou yú ḡgwa pugu pa ghan ye’i ḡí Mushi lōu nu. ¹⁵ Wu’o ndii ḡhō, ḡguonḡ yú ḡgwa pighō ḡha njēi Jishō, ḡgrāo ti a ḡha’a, ntei ḡgēi njēi vi nchrā ḡhō. ¹⁶ A pie ghan younjin pi ḡa, “Pēi pugu lōu pi khō?”

¹⁷ Yichēi ḡonḡ monḡ yú ḡhō khwē ḡa, “Masha, nthō ni muonḡ a, njēi ḡhō nō ḡhō, ḡa minḡweinḡ pō mbinḡ yu, nchwē ḡa ki’i a chrā. ¹⁸ Sheshe ndii ḡa a ḡhā ncho vi nē, a ḡhā mā’anḡ vi shhē, fa’ofa’o taonḡ nu nchō yu, a kru shua yi, nonḡ yi tii. Nchhu ni pa ghan younjin pō ḡa pugu fu’u minḡweinḡ ḡhō, pugu pa’o kie.”

¹⁹ A khwē ni pugu ḡa, “Yo ḡgwreḡgwa ki fā’o pinḡ, mi shi mbo pia pi fi’i yi neiḡ? Mi shi mfā’o wēinḡ njū’o ni pēi pi fi’i yi neiḡ? Pēi tho ni ju mfe vēi.”

²⁰ Pugu tho ni muunḡ gho njəi vi nɔ, jijwɛ gho gha njəi Jisho ḡgwɛiḡ muunḡ gho ni mipriliḡi, a gū shhe ḡkəḡnə nu fa'ofa'o taonḡ nu nchò yu.

²¹ Jisho pie tǎa muunḡ gho ḡa, “**Nnu yei kwo lōḡo li'i mbiḡ yu nɔ fi'i ndii neiḡ?**”

A khwɛ gho ḡa, “Jɛ kə'i prɔ. ²² A ghà njiɛḡ mā'anḡ vi kɛ pugu pa moonḡ ḡkhǐ nɔ jwi nu mi. Ndɔ ä mbɔ ḡa minthe ɔ chwɛ nnu, ɔ fā'o kwoshini mbiḡ pigi ḡḡɛre vigi!”

²³ Jisho khwɛ gho ḡa, “**ɔ chhu vəi ḡa, 'A mbɔ ḡa minthe ɔ chwɛ nnu?' Sheshe nnu yǐ'ɛ ni ḡon ḡa a fā'o piḡ nɛ.**”

²⁴ Tǎa muunḡ gho ki'i ḡkəikəi ni nji ḡa, “Oonḡ m̀biḡ, ḡḡɛre ki piḡ a!”

²⁵ Jisho gha njəi ḡkwanḡ nɔ ha'anḡ ntou yú ḡgwa tei ntho nu ta'a li'i nɛ, a piḡa jijwɛ gho, nchhu nu ḡa, “**Jijwɛ fhincho pugu pa fhitəḡ, taonḡ mbiḡ yu ki lo ma nu'unḡ nii mbiḡ yu ḡkamu'ɔḡ.**”

²⁶ Nenne jijwɛ gho kəi ni nji, mā'anḡ vi monḡ ḡkɛḡ mipriliḡi, ntaonḡ mbiḡ yu. Muunḡ gho pɔ nɔ khu ḡonḡ, nne ntou yugu ni nchhu ḡa, “A khu!”

²⁷ Ndɔ Jisho wɛiḡ vi ḡḡɛre vi, a lollo tothi.

²⁸ Jisho ni ḡga nii nda, pa ghanḡ younjinḡ pi tho mbie vi ḡa, “A ni nchwɛ kɔ pigi fu'u kɛie?”

²⁹ A khwɛ ni pugu ḡa, “**Yaonḡ ḡa minthe a fu'u yei ḡkwanḡ nɛ wu'ɔ luon*.**”

*Jisho pini nchrā ḡkamu'ɔḡ nthɛ nnu gu yi
(Matio 17:22-23; Luka 9:43-45)*

³⁰ Jisho pugu pa ghanḡ younjinḡ pi lollo fɔ ntiri monḡ Galili. Pa'a a lo nji'i ntā'a nu ḡa sheshenḡon

* **9:29** 9:29 Pichəi pa Njwa'anli Minnwi chhu ḡa ni jǐ ḡkhǐ.

ji, ³¹ nthe ɲa a ni ntho nje'i ghan younjin pi, nchhu nu ɲa, **"Pi shi ncha'a Muun Ɗonmishua mfe lien mbho ɲgwamishua pugu njwi vi. Pi gha njwi vi, a la'a trei llé, a ku'ɔ."** ³² Ndo pa'a pugu lo nji'i nji njin chrà yei, ndo mbogo no pie nu vi no gho.

Mindoundou ɲa ɲon ndien gɔ?

(Matio 18:1-5; Luka 9:46-48)

³³ Pugu ghəi nchəin Kapanun, a gha nii nda, mbie ghan younjin pi ɲa, **"Pəi ni ntho nchrā pi kho shendaon?"** ³⁴ Pugu lere pi lan nthe ɲa pugu ni ɲga mbo shendaon, ndou nu ni non pugu ɲa a gɔ mbo ɲon ndien ncha pichəi ghao. ³⁵ A chocho shhe, mēin paanchro pigho nchhu ni pugu ɲa, **"Sheshenon vəi ntā'a nu mbo nthishi, a pie ɲa a lōgo non yi no minkwasha, mbo no muun fā'a ɲguon ɲgwa ghao."**

³⁶ A lōgo muun mbro ntigi vi shina pugu, mban vi, nchhu ni pugu ɲa, ³⁷ **"Sheshenon ɲa a pin ta'a mikə'i no yei nthe a ne pin pi mmu, ki sheshenon ɲa a pin a ne lo mbin pi mmu, a pin pi non ɲa a taon a ne."**

Non ɲa a lo nda vəi ne po pəi pugu ta'a ɲgei

(Luka 9:49-50)

³⁸ Joun chhu gho ɲa, "Masha, pigi yəi yichəi non a fu'u minwein ni ligi yo, pigi ka no lāa nu gho nthe ɲa pigi pugu lo ntho njou njin yo ka'a."

³⁹ Ndo Jisho chhu ɲa, **"Ki'i pəi lāa gho, nthe ɲa mba'a sheshenon ɲa a chwīe nnu ghraoghrao ni ligi a ne pin ɲkara nchrā nnu piphi nthe a."**

⁴⁰ Nthe ɲa non ɲa a lo ndāa via ne, po ɲgei pia.

⁴¹ Shishini, nchhu ni pəi ɲa sheshenon ɲa a fe

ndua ηkhī ηa p̄ei nnu nthe ηa p̄ei yi Krishto ne, nthe pa'a a lo shien̄ k̄inein̄ yi.

⁴² “Sheshen̄on̄ ηa a chw̄ie muun̄ mi muun̄ vei ηa a pin̄ a ne gū mon̄ phī ne, a n̄i mbwa pi chu mme ηgù'ò wu'ò yaon̄ nò mmi yi n̄iē vi ηkhī, nchaa ηa a thi shá'a shhī Minnwi. ⁴³ Ti m̄bhò ȳei nchw̄ie p̄ei gū mon̄ phī, p̄ei ya'a mī'an̄. A pwa p̄ei nii mon̄ chombhī nò ηkw̄ini nchaa fā'ò nu paa mbhò yò ndò ηḡēi mon̄ m̄on̄on̄ ηgù'ò lien̄ shhe, mbò m̄on̄on̄ ki phe, ⁴⁴ [li'ì ηa mba'a nthrishie khu, ndò mba'a m̄on̄on̄ le ma mbhe ne.] ⁴⁵ Ti k̄wo yò nchw̄ie ò gū mon̄ phī, ò ya'a mī'an̄, nthe ηa a pwa ò nii mon̄ chombhī nò ηkw̄ini nchaa ηa pi mā'an̄ ghò mon̄ m̄on̄on̄ ηgù'ò lien̄ shhe ni paa kwò yò, ⁴⁶ [li'ì ηa mba'a nthrishie khu, ndò mba'a m̄on̄on̄ le ma mbhe ne.] ⁴⁷ Ti ligi yò nchw̄ie ò gū mon̄ phī, ò fi'a mfu'u mī'an̄, a pwa nò nii nu mon̄ Sha'afuon̄ Minnwi ni ta'a ligi nchaa ηa pi mā'an̄ ghò mon̄ m̄on̄on̄ ηgù'ò lien̄ shhe ni paa ligi yò, ⁴⁸ li'ì ηa mba'a nthrishie khu, ndò mba'a m̄on̄on̄ le ma mbhe ne.

⁴⁹ “Pi shi ni'in̄ m̄on̄on̄ mb̄in̄ sheshen̄on̄ ηkwan̄ ha'an̄ pi ghà ni'in̄ khī mon̄ yaon̄ ne.† ⁵⁰ Khī pwa, ndò ghr̄ī yi nò chw̄ie nu yaon̄ pwa mbhe, ò p̄inī ηkw̄eī ni ghr̄ī yi ghò pi neīn̄? A yi'ì ηa p̄eī pò nò khī ni non̄ p̄eī, nchhò mon̄ ta'an̄ggī p̄eī pa ηgwa.”

10

---

† **9:49** 9:49 Njin̄ li'ì yeī pò ηa sheshe ηgan̄ pin̄ shi ntogò mon̄ ηgə'ì nò chw̄ie nu a pò yi taon̄taon̄.

*Pa yaon̄ ɲa Jisho ye'i nthe nnu shāan̄ lán̄ ne
(Matio 19:1-12; Luka 16:18)*

¹ Jisho lollo Kapanun̄ ɲgōi krao ɲgei Judia, ntiri Jodaɲ, yú ɲgwa pini ɲkiri yəi yu ɲkamu'ɔɲ. Nɔ ha'an̄ nù'ɔɲ yi ni mbo ne, a jē ntho ɲje'i vugu.

² Pichəi pa ɲgwa Farashi tho mbara Jisho ntā'a nu mōon̄ vi, mbie ɲa, "Gí Mushi piɲ ɲa ɲon̄ nthe a shāan̄ lán̄ pugu ɲgwe vi?"

³ A khwē ni pugu ɲa, "Mushi ni nchhu ni pəi ɲa mon̄ gí?"

⁴ Pugu chhu, "Mushi ni mien̄ ɲa ɲon̄ nā'an̄ ɲwa'an̄li shāan̄ lán̄ mfe ni ɲgwe vi, mfu'u vi ɲa a ghəi."

⁵ Jisho chhu ni pugu ɲa, "A ni nā'an̄ yie kina mfe ni pəi nthe pi ɲa tho yəi tini ni ɲi. ⁶ Ndo nɔ ɲjē ndii ɲa pi ni mbuon̄ mbhi ne, 'Minnwi ni nchwīe pi mimbia pugu miɲgwe.' ⁷ 'Nthe yie ghɔ, mimbia shi mien̄ taa vi pugu mūun̄ vi, nchīni pugu ɲgwe vi. ⁸ Paa ɲgwa pigho chīni ɲgū ta'a freinon̄.' Nne pugu lo nu'un̄ mbi'i yi paa, pugu pɔ pi ta'a yi. ⁹ Nthe yie ghɔ, yaon̄ ɲa Minnwi chīni ne, ki'i ɲon̄ shēre."

¹⁰ Pugu pugu gha mbini nda pa ghan̄ younjin̄ pi pini mbie vi ni nnu yei. ¹¹ A chhu ni pugu ɲa, "Sheshon̄ ɲa a shāan̄ lán̄ pugu ɲgwe vi ndan̄ yi nduon̄ ne chwīe phi mbin̄ ɲgwe vi. Mbo phi shúon̄. ¹² Ti miɲgwe nshāan̄ lán̄ pugu ndaon̄ vi, ndan̄ ɲon̄ nduon̄ kan̄ a kwo shúon̄."

*Jisho fe mboro ni puon̄ pro
(Matio 19:13-15; Luka 18:15-17)*

¹³ Pa ɲgwa ni ntho nu ni pa puon̄ ɲa a kāon̄ vugu, pa ghan̄ younjin̄ pi pīga ɲgwa pigho.

14 Jisho gha njəi, mbiḡi túa nchhu ni pugu ḡa, “Pəi mien puon pigho tho njəi a, ki’i pəi pə ki’ingini ni pugu nthə ḡa Sha’afuon Minnwi pə pi ni ḡkwan ḡgwa pei. 15 Shishini, nshwei vəi, sheshenon ḡa a lə nji’i mbin ḡa Sha’afuon Minnwi mon chombhi yi nə muon mbrə nə nthə pa’a a lə nii mon ḡho.” 16 A pan vugu nū’əḡ mbrə yi mbin sheshenon vugu, mfe mbrə ni pugu.

Ngaḡ fà’o chəi

(Matio 19:16-30; Luka 18:18-30)

17 Nə ha’an Jisho ni ndho nyien nə, non chəi tei ḡku’o ḡkwi kwere yi shhi yu, mbie vi ḡa, “ḡkien Masha, a yi’i ḡa nchwie khə nə fā’o nu chombhi ki mme?”

18 Jisho pie ḡho ḡa, “ḡ mēin a ni ḡkien non nthə khə? A wu’o Minnwi mbrə ḡkien non. 19 ḡ ji yaon ḡa pa kina chhu nə, ‘Ki’i njwi non, ki’i ḡgaḡ ləḡ kwoshuon, ki’i njō, ki’i ḡkwe nte non ni mbe, ki’i nchigi, ya’o nchə tǎa ḡho pugu muon ḡho.’”

20 A khwē ḡa, “Masha, ḡguon kina pei ḡkwo nū’əḡ llo ndii ḡa mi ni mbrə ma’an mikhwa nə.”

21 Jisho lii vi, mfā’o khwā mbin yu, nchhu ḡho ḡa, “ḡ pou ta’a yaon. Ghēi fini ḡguon maon pə ḡhao ḡgrā ni ḡgaḡ pou, kaḡ fā’o yə shi mbrə pə, nne nthə njōu njin a.”

22 A ni ḡga nja’o yei nnu, non yi shwi’i, a ghēi mon pə’i njū’o nthə ḡa a ni mfā’o ḡga’a.

23 Jisho kara ligi mbe’i pa ḡgaḡ younjin pi, nchhu ni pugu ḡa, “A ya ḡga’a ni ḡgaḡ fā’o nə mien nu Minnwi sha’a fūon yi mon chombhi yugu.” 24 Pa ḡgaḡ younjin pi ḡhrāo pa chrà pi

pei ndo Jisho ghēi shhi nchhu na, “Pa puon paŋ, a ya nga’a no nii nu mon Sha’afuon Minnwi. ²⁵ A yī’ε ni minyienlāi* no tōgō nu mon mbo mita’a nchaa ngaŋ fà’o no mien nu Minnwi sha’a fūon yi mon chombhi yi.”

²⁶ Pugu ghrāo ti a gha’a, nchhu ghō† na, “Ti minthe a lūgu gō ki’ε?”

²⁷ Jisho pe’i vugu nchhu na, “Minthe pa’a a lo mfā’a ni ngwamishua ndo pa’a ndo nga’a pi ni Minnwi. Nguon pa nnu ghao yī’ε ni Minnwi.”

²⁸ Pita jē ntho nchhu nu ghō na, “Lī njēi, pigi mien nguon yaon ghao njōu njin yō.”

²⁹ Jisho chhu na, “Shishini, nchhu ni pēi na, yichēi non lo nji’i mbo fo na ā mien mbaanda yi, ki līn pi pi pimbhia pugu pa piŋε, ki mūun vi, ki tāa vi, ki puon pi, ki nyien yi, nthe a pugu pa nthe nkini pwa pisha’akhō, ³⁰ na mba’a a yi’i mien ki fā’o pa nda, pa līn pi pi pimbhia pugu pa piŋε, pa mūun, pa puon, pa nyien, a yien ti mbo nkii ngé mon yei chombhi ndo mbini mfā’o ngē’i na pi shi mfe ghō nthe a. Mon mbhi ye na a tho nu ne, a pini mfā’o chombhi ki mme. ³¹ Ndo ntou ngwa na pugu thi shhi ne shi mbo ndugwi njin, pa ndugwi njin thi shhi.”

*Jisho pini nchrā nkuon nnu gu yi nkamu’ōŋ
(Matio 20:17-19; Luka 18:31-34)*

³² Pugu ni mbo shendaon nku’o nu Jerushalein, Jisho nyien ngēi nu shhi pugu. Pa ghan younjin

---

* **10:25** 10:25 Minyien yei ya mbo pi kamela. Pi nā’an nein nthe na kamela lo mbo mon Chrambo. † **10:26** 10:26 Pichēi pa Nwa’anli Minnwi lleshhi fā’o pi na nchhu ni non pugu na.

pi ghrāo, pɔgɔ gu wēiŋ ŋgwa pɛ ɲa pugu ni ntho nu njiŋ pugu nɛ. Nkamu'ɔŋ Jishɔ kiri paanchro ghan ntaoŋ pi li'i tɔ'i vugu, nchhu pa nnu ɲa a shi ndɔgɔ li'i mbiŋ yu nɛ ni pugu, ³³ nchhu nu ɲa, “Pɛi Ii nɛi, pia ku'ɔ nu Jerushaleiŋ pi cha'a Muuŋ Nɔŋmishua mfe mbho pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i ŋgwa ni gɛ Mushi, pi fe njɔ gu gho ncha'a vi mfe ni ŋgwa taon nduoŋ. ³⁴ Pugu le mā'an vi ni kwɛiŋ, nthu thwe mbiŋ yu, ŋgwie vi, njwi vi, a gha nda'a trei llé, a pini ŋku'ɔ.”

*Nnu ɲa Jeiŋ pugu Jouŋ ni ntā'a nu nɛ
(Matio 20:20-28)*

³⁵ Jeiŋ pugu Jouŋ, mbo pa puoŋ Shebedi tho nɛi Jishɔ nchhu gho ɲa, “Masha, pigi tā'a nu ɲa ɔ chwie nnu ye ɲa pigi shi mbie ve nɛ ni pigi.”

³⁶ A pie vugu ɲa, “Pɛi tā'a nu ɲa ñchwie kho mfe ni pɛi?”

³⁷ Pugu chhu gho ɲa, “Fe shina ni pigi, pigi chho yɛi gho, ta'a ŋoŋ vigi ŋgei mbo yo yi ji, yichɛi ta'a yi ŋgei mbo ŋkwrei yo, ndii ɲa ɔ po mon ndigha'o yo nɛ.”

³⁸ Jishɔ chhu ni pugu ɲa, “Pɛi lo nji yaon ɲa pɛi pie nu nɛ. Minthe pɛi nnu ndua ŋgɔ'i ɲa shi nnu nɛ? Ki ŋkwe ŋkwan kwe ŋkhɛ ye ɲa a yi'i ɲa ŋkwe nɛ?”

³⁹ Pugu khwɛ gho ɲa, “Ooŋ, pinthe pigi tɔgo mon gho.”

Jishɔ chhu ni pugu ɲa, “Ndua ŋgɔ'i ɲa ñshi nnu nɛ pɛi shi nnu, kwe ŋkhɛ ɲa ñshi ŋkwe nɛ pɛi kwe. ⁴⁰ Ndo no chho nu ŋgei mbho a yi ji ki

ηγεi ηκwrει, a lo nji'i mbo li'i a no fe nu. A po pi ni ηgwa pe ηa Minnwi kwo piri ni pugu ne."

⁴¹ Ndo pigəi wun ghan younjin Jisho ni ηga nja'o nnu yei, mfā'o pigitua mbin Jein pugu Jouη.

⁴² Jisho gē vugu pugu tho njei vi, a chhu ni pugu ηa, "Pəi ji ηa ηgwa pe ηa pi ji vugu ηa a ghan sha'a ηgwa mon mbhi ne ghà nsha'a ηgwa pugu sha'a, pa memme ηgwa pugu nōon pi nnu ghrí ni pugu. ⁴³ Ndo mba'a a yi'i mbo pi nne ni pəi. Sheshenon ηa a tā'a nu no po nu non ndien shina pəi ne fā'o no po nu muon fā'a vəi.

⁴⁴ Sheshenon ηa a tā'a nu mbo nthishi shina pəi ne fā'o no po nu ηkūna ηguon ηgwa. ⁴⁵ Nthe ηa Muon Nonmishua shini ndo nji'i ntho pi ηa pi fā'a mbo yu, a ni ntho pi no fā'a nu mbho ηgwa, ndo mfe chombhi yi no nchūon tho ntou ηgwa."

Jisho chu'ɔ ligi Batimau

(Matio 20:29-34; Luka 18:35-43)

⁴⁶ Pugu tho Jeriko, Jisho lollo ηgəi nu pugu pa ghan younjin pi pugu pa mme yú ηgwa, ηgan luon chəi mbo nchriligi, ligi yi po Batimau, muon Timau, chho ηkin shendaon. ⁴⁷ A ni ηga nja'o ηa a Jisho llo Nashare ntogo nu, a jē pa'o nu ηgòu, nchhu nu ηa, "Jisho, Muon Devi, fā'o kwoshini mbin mu!"

⁴⁸ Ntou ηgwa piga vi, nchhu nu ghə ηa a lere lan.

A ka mī'en mba'o pi ηgòu ni nji mbigi, "Muon Devi, fā'o kwoshini mbin mu!"

⁴⁹ Jisho tithi nchhu ηa, "Pəi mēin vi hein."

Nenne pugu mēin nchriligi ghə, nchhu nu ghə ηa, "Wēin njū'ɔ yo, lollo tothi, a tho ne mēin

gho.” ⁵⁰ A mī’an mme ndhwí yi, ndhi tothi ntho njəi Jisho.

⁵¹ Jisho chhu gho ɲa, “**Ɔ tā’a nu ɲa n̄chwīe n̄eiŋ vɛ?**”

Nchriligi gho chhu gho ɲa, “Masha, n̄tā’a nu mbini njəi l̄i’i.”

⁵² Jisho chhu gho ɲa, “**Gh̄i ni go, piŋ yo chwīe gh̄iŋ yo t̄go.**” Wu’o chomilaŋ gho, ligi yi chu’o a yōu njiŋ Jisho shendaŋ.

11

Jisho nii Jerushaleiŋ n̄o f̄uŋ

(Matio 21:1-11; Luka 19:28-40; Jouŋ 12:12-19)

¹ Pugu ni ɲga mbara nu Jerushaleiŋ, ɲkiŋ Befege pugu Betani ɲkuoŋ Mbra pa Thi Olive ne, Jisho taŋ paa ghaŋ younjiŋ pi, ² nchhu ni pugu ɲa, “**P̄i gh̄i moŋ muuŋ la’ataŋ yine sh̄i p̄i ne, wu’o n̄o ha’an p̄i nii ne, p̄i shi njəi muuŋ mi ɲkw̄eiŋ pi chu ɲa ɲoŋ shi lo naa nch̄o ɲkuoŋ yu. P̄i f̄ei ntho n̄o gho.** ³ Sheshenŋ nchhu ni p̄i ɲa, ‘**P̄i f̄ei nu ɲa?**’ p̄i chhu ɲa, ‘**Taatho f̄a’o f̄a’a n̄o gho, a shi mbini nu’uŋ ndu’u heneiŋ n̄o kuo ndi.**’”

⁴ Pugu lollo ɲḡi, njəi muuŋ ɲkw̄eiŋ pi chu chonda mbhi ɲkiŋ shendaŋ, pugu f̄ei. ⁵ Pich̄i ɲgwa ɲa pugu ni nthi fo ne pie ni pugu ɲa, “**P̄i chwīe pi k̄o? P̄i f̄ei pi ɲkw̄eiŋ yine?**” ⁶ Pugu chhu nnu ɲa Jisho ni nshwei vugu ne ni pugu, ɲgwa pigho ɲa pugu ni nju fo ne mien vugu pugu gh̄i. ⁷ Pugu tho ni muuŋ ɲkw̄eiŋ gho mfe ni Jisho, mā’an pa memme ndhwí pugu ɲkuoŋ ɲkw̄eiŋ gho, Jisho ch̄o ɲkuoŋ gho.

8 Ntou ηγwa shēin pa memme ndhwí pugu shendaon, pichēi shēin pa mbhothi ni fhothi ηkuon ghō ηa pugu ni nja'a mon pa nyien. 9 Pa ηγwa pe ηa pugu ni mbo shhi ne pugu pa pe ηa pugu ni mbo nin ne pa'o ηgou, nchhu nu ηa, "Ndigha'o po ni Minnwi,

mboro po ni ju ηa a tho no ligi Taathō ne!

10 Minnwi nū'on mboro yi ηkuon Sha'afuon fūon Devi tāa via, ηa a tho nu ne.

Ndigha'o po ni Minnwi ηa a chho po ne."

11 A nii Jerushalein, ηgēi mon Nda Minnwi, ηga ndii ηguon yaon no ha'an nji'a ni ηkwo togo ne, ntaon ηgēi Betani pugu pa paanchro ghan younjin pi.

Jisho chōno thi ηa a ghà njun ne

(Matio 21:18-19)

12 Mbhi ni ηga ndan, no ha'an pugu ni ηkwēi nu llo Betani ne, nji yia Jisho. 13 A thi hini nji'e njēi thi ηa a ghà njun ne a ya ntē'i, a ghēi no yēi nu ηa minthe a fā'o ntien llo ηkuon ghō. A gha ntho nchēin yēi thi ghō, pa'a ndo njēi sheshe yaon ηkien pa fhothi, nthē ηa a shini ndo mbo ndii ηa pa thi ghō ghà njun ne. 14 A chhu ni thi ghō ηa, "Ki'i ηon ma nu'uj nji ntien llo mbin ghō." Pa ghan younjin pi ya'o.

Jisho ghēi Nda Minnwi

(Matio 12:12-17; Luka 19:45-48; Jouη 2:13-22)

15 Pugu ni ηga nchēin Jerushalein, Jisho ghēi Nda Minnwi njōu ηgwa pe ηa pugu ni mfini yaon pugu pa ηgwa pe ηa pugu ni njuon nu Nda Minnwi ne, nshri taprei ghan kwri mbin pugu pa

ghan fini mintu'olibun, ¹⁶ pa'a ndo nu'un mbin
 na sheshenon mfe a tien yaon ntiri no yina Nda
 Minnwi. ¹⁷ A ni ntho nje'i vugu, nchhu nu na,
 "Pi shi lo na'an na, 'Pi shi mein nda a ni nda
 luon Minnwi ni nguon pa taon taon ghao,' ndo
 pei kara a gu puto pa ngina minwi."

¹⁸ Nne pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan
 ye'i ngwa ni gi Mushi ya'o ntho nta'a shendaon
 njwi vi, nthe na pugu ni mbo go vi, nthe na nguon
 yu ngwa pigho na pugu ni mbo fo ne ni ngrao
 nkwan no ha'an a ni nje'i nu ne.

¹⁹ Fanaon ni nga ntho, pugu taon mon la'a.

*Yaon ye'i nthe thi wunu na a ni njaon ne
 (Matio 21:20-22)*

²⁰ No ha'an pugu ni ntogo nu ni tutu'u ne, pugu
 yei thi wunu ye, a kwo yaon ti nshwi'i nchein
 mon njen pi. ²¹ Pita kwin, nchhu na, "Masha, lii
 njei! Thi wunu ye na o ni nchono ne kwo yaon."

²² Jisho khwe ni pugu na, "Pei fa'o pin mbin
 Minnwi. ²³ Shishini, nshwei vei, sheshenon na
 a shi nchhu ni mbra yei na, 'Lollo tothi ngu mon
 nkhi', ki lo mfa'o khutho mon njuto yu ne, ndo
 mbin na nnu na a chhu ne shi ndogo li'i ne, pi
 shi nchwie mfe gho. ²⁴ Nthe yie gho, nshwei vei,
 sheshe yaon na pei pie mon luon Minnwi ne, pei
 mfa'o pin na pei kwo fa'o yaon gho, kan a shi
 mbo yei. ²⁵ Ndo sheshe ndii na o tithi nduon
 Minnwi ne, o mfa'o sheshe yaon mon njuto gho
 nthe yichai non, o li'e phi yi, nne na Taa gho na
 a chho po ne nkaa yu nthe a li'e jo phi." ²⁶ [Ndo
 pei mien ki lo nji'i ndi'e phi yichai non, kan
 mba'a Taa vei po li'e pa yei phi.]

Pie nthe ghrí Jisho

(Matio 21:23-27; Luka 20:1-8)

²⁷ Pugu pini ntho Jerushalein. No ha'an a ni nyien nu Nda Minnwi ne, pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i gi Mushi tho mbara vi, ²⁸ nchhu gho na, "O fa'o pi yei ghrí no chwie nu pa nnu pei ki a fe go ghrí yei ve no chwie nu pa nnu pei no gho?"

²⁹ Jisho chhu ni pugu na, "Nshi mbie vei ni ta'a pie, phei mfe khwe vei, nshwei vei ni ye ghrí na nchwie nnu pei no ne. ³⁰ Phei shwei a, Jouj ni nkwe ghrí no fe nu nkhi pi llo mbho Minnwi ki ngwamishua?"

³¹ Pugu chra nnu gho ni non pugu, nchhu nu na, "Pia nchhu na, 'Llo mbho Minnwi', a chhu na, 'Ti a ni nchwie kho pa'a phei lo mbin Jouj?' ³² Ti pia nchhu na, 'A llo pi mbho ngwamishua?'" nthe na pugu ni ntho mbogo pa ngwa nthe na sheshenon ni nji na Jouj ni nja mbo njeli'i Minnwi.

³³ Nne pugu khwe ni Jisho na, "Pigi lo nji."

Jisho chhu ni pugu na, "Kan mba'a mummu nkaa mu shwei vei ni li'i na ghrí a lo ne."

12

Lu'o chra nthe puon fa'a piphi

(Matio 21:33-46; Luka 20:9-19)

¹ Nenne Jisho je ntho nchra nu ni pugu mon lu'o chra. "Non chei ni ma mbhi faan ntien

thi* yi, nkrao nka'a ngin no gho, ntou nku'ɔ nni
 ntien thi gho nkhi yi taon no chwie nu la'o, ndo
 nkrao muun nda tothi no chho nu fo nke'i nyien.
 Nne mfe ni ghan fa'a na pugu lina no gho nga
 nkwoo maon pugu pugu ghrā, ndho ki'e ngēi
 la'ataon nduon. ² Ndi ni nga nkā'o no kwoo
 nu ntien thi ye, Non gho taon muun fa'a ni pa
 ghan fa'a pe na a ghēi nkwe ji ghrā ntien thi gho.
³ Ndo pa ghan fa'a pigho wie muun fa'a yi gho
 ndu'u vi ni mbho yó.

⁴ "A pini nu'un ntaon muun fa'a nduon, pugu
 wie vi no tho yi, nchwie nnu lritho mbin yu.

⁵ A pini nu'un ntaon yichai pugu jwi vi, ngu'ɔ
 nchwie mbin ntou pichai pi nenne, ngwie pichai,
 njwi pichai. ⁶ A pini mfa'o ta'a non na a nthe
 a taon, mbo muun vi na a khwa ne, ndugwi yi
 a taon vi ni pugu, nchhu nu na, 'Pugu shi mfa'o
 pogo yo.'

⁷ "Ndo ghan fa'a pigho chhu ni non pugu na,
 'Yei njinda yi, pia chiri njwi vi maon pi gu yia!'

⁸ Pugu wein vi, njwi vi, mfu'u khu yi mon nyien
 mi'an.

⁹ "Ti ngan nyien gho shi nchwie pi nein ki'e?
 A shi ntho njwi pa ghan fa'a pigho, mfe faan gho
 ni ngwa nduon. ¹⁰ Pēi lo naa mein li'i Nwa'anli
 Minnwi yei na a chhu na,

'Ngū'ɔ ye na ghan nū'ɔn nda ni ndāa na a lo nji'i
 mfa'o ghère ne

---

* **12:1** 12:1 Ntien thi gho ni mbo grape. Mon la'ataon pa Juu,
 pugu ni nga nchhu pichai ndi na faan grape, nin yi po pi na
 Ishrae.

pini ne nkara ju mbo ndugwi ngu'ɔ shi'i
nchaa nguon yi.†

11 Yei fà'a Taathɔ
ndo mbo nkien nnu ghraoghrao ligi pigi'?"

12 Pa thishi ngwa Juu pighɔ ni nthɔ ntā'a
shendaon nɔ wēin nu mi, nthɛ ɲa pugu ni nji
ɲa a chhu lu'ɔ chrà yei nthɛ pi pugu, ndo pugu
fā'o pɔgɔ gu nthɛ yú ngwa ɲa pugu ni mbo fɔ nɛ,
nne mien vi ngēi ni vugu.

Pie nthɛ nnu pe taashi ni fūon
(Matio 22:15-22; Luka 20:20-26)

13 Pugu taon pa pichəi ngwa Farashi pugu pa
pichəi pa ghan younjin Herɔ, ɲa pugu ghəi mbiri
Jishɔ ngwēin vi ni pa nnu ɲa a shi nchhu nɛ.

14 Pugu thɔ nchhu ghɔ ɲa, "Masha, pigi ji ɲa ɔ
ghà nchrā nnu shini ki lɔ ndii pi nnu ɲa ngwa
pī'i nu nɛ, ɔ shi'a nōon shieligi ni sheshenon, ɔ
ghà nje'i nnu ɲa Minnwi tā'a nu ɲa ngwa chwē
nɛ mon ndindī. A kā'o ɲa pi pe taashi ni Kaisha
ki ɲa? Pigi pe ki ki'i pigi pe?"

15 Ndo Jishɔ kwo yəi mbe yugu, nchhu ni pugu
ɲa, "Pəi mōon a ɲa? Pəi thɔ ni ta'a ndigi mbin
nōon njəi." 16 Pugu thɔ ni ta'a yi. A chhu ni pugu
ɲa, "Yei thɔ gǔ pugu ligi gǔ nkunon ghɔ?"

Pugu khwē ɲa, "A yi Kaisha."

17 Jishɔ chhu ni pugu ɲa, "Pəi fɛ yaon ɲa a yi
Kaisha nɛ ni Kaisha, mfe yi Minnwi ni Minnwi."

Pie nthɛ nnu khu nu mbini nkun'ɔ
(Matio 22:23-33; Luka 20:27-40)

† 12:10 12:10 *Nwa'anli Nkhǐ 118:22.

18 Pa ηgwa Shadushi, ηa pugu ni mbī'i ηa ηoη shi'a ηkhu mbini ηku'ο ne tho mbara Jisho, mbie vi ηa, 19 "Masha, Mushi ni nā'an gí yei mfe ni pigi ηa, ηoη ηkhu mien ηgwe vi ki lo mfā'ο muuη, a yi'i ηa ndīη vi, yi mimbia, ti'i ndōgō ηkugu ghō mbhi puoη nō ghō nō ligi ndīη vi. 20 Pa liη pichēi ni mbō fō pi khwachēi mbō pimbia, fūoη yi lan, ηkhu ki lo mfā'ο puoη, 21 mbra yi lan mingwe ghō, ηkhu ki lo mfā'ο puoη. Yichēi mbra yi wu'ο nenne. 22 Ti ηguoη yugu pi khwachēi khu ki lo mfā'ο puoη. Ndugwi yi mingwe ghō khu ηkaa yu. 23 Ndwe, a le ηga mbō ndii ye ηa ηgwa le mbini ηku'ο ne, mingwe ghō pō pi yi gō, ηa ηguoη yugu pi khwachēi ni ηkwo lan vi ne?"

24 Jisho khwē ni pugu ηa, "Yei lo mbō nnu ηa a chwē pēi fāaη ne? Nthe ηa pēi lo nji Nwa'anli Minnwi ndō pa'a ndō nji ghrí Minnwi. 25 Nthe ηa ηgwa ghā ηga ηku'ο moη gu pa'a ndō ndaη ndō pa'a ndō ηgēi lán, mbō pi nō pa ghaη ntaoη Minnwi po.

26 "Ndō nthe nnu ηgwa nō khu nu mbini ηku'ο moη gu, pēi lo naa mēiη moη ηwa'anli Mushi moη li'i ha'an a chrà nō nnu móηoη tho muuη thi yuyu'u ne, ηkwaη ha'an Minnwi ni nchrā ni Mushi fō, nchhu nu ηa, 'Mi Minnwi Abrahaη, mbō Minnwi Aiji, ni Minnwi Jakō?' 27 A lo nji'i mbō pi Minnwi ηgwa khu, a pō pi yi ηgwa maoη. Pēi ya fāaη."

Kīna ηa a chaa ηguoη yi ne

(Matio 22:34-40; Luka 10:25-28)

28 Yichēi ta'a masha pa ghaη ye'i gí Mushi, ηa a ni nthi fō nja'ο nnu ηa pugu ni nchrā nu ne, gha

njəi ɲa Jisho ɲkhwē pa nnu pigho shi'i, mbie vi ɲa, "A yəi kina ɲa a chaa ɲguon yi ghao?"

²⁹ Jisho khwē ɲa, "Yei kina ɲa a chaa ɲguon yi nɛ, 'Ya'ɔ, ma Ishrae, Taathɔ mbo Minnwi yia wu'ɔ ju tɛ'i vi mbo Taathɔ. ³⁰ A yi'i ɲa ɔ khwā Taathɔ, mbo Minnwi yɔ, ni ɲguon njù'ɔ yɔ ghao, ni ɲguon nchəi yɔ ghao, ni ɲguon kwā'a nu yɔ ghao, ni ɲguon ghrí yɔ ghao.' ³¹ Mbra yi pɔ yei, 'O shi ɲkhwā taakuo yɔ nɔ ha'an ɔ khwā non yɔ nɛ.' Yichəi kina nduon lo nu'un mbo fo ɲa a chaa pa pei."

³² ɲgan yɛ'i gí Mushi chhu ghɔ ɲa, "O chhu a ká'ɔ, ma Masha. O ya nchhu shini ɲa Minnwi wu'ɔ ju tɛ'i vi ndɔ pa'a yichəi lo mbo nɔ Ju. ³³ A yi'i ɲa ɔ khwā vi ni ɲguon njù'ɔ yɔ pugu pa ɲguon kwā'a nu mɔ, ni ɲguon ghrí yɔ ndɔ ɲkhwā taakuo yɔ nɔ ha'an ɔ khwā non yɔ nɛ. A pwa paa kina yei nchaa fɛ nu minyien ɲkuon li'i fɛ'ingien pugu pa maon fɛ'ingien nduon ni Minnwi."

³⁴ Jisho ni ɲga njəi ɲa a khwē ni shiethɔ, a chhu ghɔ ɲa, "O kwo para mien nu Minnwi sha'a fùon yi mon chombhi yɔ." Jē ndii ghɔ, pa'a sheshenon lo nu'un mon mbie vi ni sheshe píe.

*Píe nthɛ ɲon ɲa pi Chu'ɔ Ntaon nɔ ɲkwe nɛ
(Matio 22:41-46; Luka 20:41-44)*

³⁵ Nɔ ha'an Jisho ni njɛ'i nu Nda Minnwi nɛ, a ni mbie ɲa, "Mimfɛ pa ghan yɛ'i gí Mushi kie pi nɛin nchhu ɲa Ju ɲa Minnwi Chu'ɔ Ntaon nɔ ɲkwe nɛ pɔ pi muun Devi? ³⁶ Jijwɛ Minnwi ni ɲkaon njù'ɔ Devi a chhu ɲa, 'Minnwi Taathɔ chhu ni Taathɔ a ɲa,

“Chho heinj ngei mbho a yi ji
ti nshi nu'unj nchwie pa mbina po gu yaon
tigi kwò yo.”’

³⁷ Ndutho Devi meinj Ju na Minnwi Chu'o Ntaon
no Nkwe ne ni Taatho vi, a ntho a kie pi neinj
mbo muonj vi?” Mme kiri ngwa pigho ya'o nnu
na Jisho ni nchhu ne ni pwanju'o.

*Jisho shuu tonə ngwa
ntho pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi pa Juu
(Matio 23:1-36; Luka 20:45-47)*

³⁸ Monj nnu na Jisho ni nje'i nu ne, a ni nchhu
na, “Pəi lina pa ghan ye'i ngwa ni gi Mushi a
pwa, pugu khwā no nyienj nu monj pa memme
ndrawa'a ndo nkhwā na pi tu'u nonj nchrā ni
pugu li'i ka'a, ³⁹ nkhwā chho nu no pa li'i lienj
monj pa nda luonj Minnwi pugu pa li'i ji. ⁴⁰ Pugu
gha nchigi pa pinje kugu nkwe maonj pugu, luonj
Minnwi yugu shiga ni nji nne na ngwa yei vugu
no pa ngwa taontaonj. Yugu nge'i shi mbo yi
wuwuru.”

*Yaon na mingwe nkugu fe ne
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ No ha'anj Jisho ni nchho yei nkunj ni'inj pa
yaon fe Nda Minnwi ne, a ni chho mbe'i ngwa no
ha'anj pugu ni'inj mbinj monj nkunj ni'inj pa yaon
fe ne. ⁴² Ntou pa ghan fa'o ni ntho ni'inj ntou
memme mbinj monj nkunj gho. Mingwe nkugu
chəi na a ki ya mbou ni'inj paa puonj mi mbinj na
pi nchiri a po no ta'a ndola.

⁴³ A meinj pa ghan younjinj pi yei yu nchhu ni
pugu na, “Shishini, nchhu ni pəi na, mingwe
nkugu vei na a po pi mbou ne, fe ncha nguonj

ngwa na pugu ni'in pa mbin mon nkun yaon fe ne, ⁴⁴ Nthe na nguon ngwa nduon fu'u maon fe yugu shina ntou maon na pugu fa'o ne, ndo mingwe vei mon pou yi fe nguon yaon na a fa'o no yru nu nkuon gho ne."

13

Jisho chhu nkwan ha'an pi shi mbuo Nda Minnwi ne

(Matio 24:1-2; Luka 21:5-6)

¹ No ha'an Jisho ni ntaon nu Nda Minnwi ne, ta'a pa ghan younjin pi chhu gho na, "Masha, lli njei pa ngu'o pwapwa pugu pa nda pwapwa njei."

² Jisho chhu ni pugu na, "Pai yei mbwambwa nda pei? Mba'a ta'a ngu'o nu'un nuan nkuon ndin vi ki pi lo mbuo mfe shhe."

Ngə'i pugu pa moon nu

(Matio 24:3-14; Luka 21:7-19)

³ No ha'an a ni nchochho nkuon Mbra pa Thi Olive njei piprei llo yei Nda Minnwi ne, Pita ni Jein pugu Joung ni Andru pie vi njinjin na, ⁴ "Shwei vigi pa nnu pei shi mbo pi ndii kho? Pa li no non nu ndii na nnu pei shi ndogo li'i ne po pa kho?"

⁵ Jisho chhu ni pugu na, "Pai lina nu, ki'i non fi vae. ⁶ Ntou ngwa shi ntho no ligi a, nchhu nu na, 'A mmu mbo Ju na Minnwi Chu'o Ntaon no Nkwe ne!' mfi ntou ngwa. ⁷ Ndi na pai ya'o pi tho ma'an nchho ki pa pisha'akho nnu nchho, ki'i pai fa'o pogo gu. A yi'i na nkwan nnu pei shi ngu'o ndogo li'i ndo a lo naa mbo ndugwi mbhi

ya'a. ⁸ Pa la'ataon shi ndollo mā'an pichəi ni nchhò, ngwa yichəi ta'a fùon mā'an ngwa yichəi ni nchhò. Shhe shi nchi'i ti shina mon pa li'ili'i, nji gū. Pa nnu pei pɔ pi nɔ ha'an muon ghà njē naon nu minḡwe shūu nɛ.

⁹ "Ndo pəi chho ni lina məi. Nthe ɲa pi shi ngwēin vəi ngəi nɔ shhi pa kún, ngwie vəi mon pa nda luon Minnwi, ntigi vəi pəi thi shá'a shhi pa ghan sha'a ngwa pugu pa fùon nthe a ɲa pəi pɔ pa minkwentie pan shhi pugu. ¹⁰ Ndo pi shi ngu'ɔ mfùon nchii ɲkìni pwa pisha'akhɔ ni nguon taon taon ghao ndugwi mbhi ma nthɔ. ¹¹ Ndi ɲa pi wēin vəi ncha'a mfe li'i shá'a nɛ, ki'i njù'ɔ yəi ghana vəi ni nnu ɲa pəi shi nchhu nɛ, ndo pəi chhu sheshe nnu ɲa pi fe ni pəi nɛ ndii ghɔ, nthe ɲa a lɔ nchrá pəi, a chrá Jijwe Minnwi.

¹² "Nɔn shi ncha'a ndin vi mfe ɲa pi jwi, tãa fe muon vi ɲa pi jwi, pa puon kara mbara pa tãa pugu pa maa ni nchhò nchwē pi jwi vugu.

¹³ Nguon ngwa shi mbina vəi nthe a. Ndo ɲon ɲa a tii shii ti ngəi nchəin nɔ ndugwi yi nɛ shi ndūgu.

Nnu wuwuru ɲa a thɔ nu mbiri li'i

(Matio 24:15-28; Luka 21:20-24)

¹⁴ "Ndi ɲa ɔ shi njəi nnu wuwuru ɲa a shi nchwē pi tei Nda Minnwi thi li'i ha'an a shini ndo mfā'o nɔ thi nu nɛ (sheshenon ɲa a mēin yaon yei nɛ pī'i, nji ɲa a shi nji njin nnu yei!) nne ngwa pɛ ɲa pugu pɔ mon la'ataon Judia nɛ tei ɲku'ɔ thɔ mbra. ¹⁵ Ki'i ɲon ɲa a chho thonda nɛ nu'un shwi'i shhe ki nii nda yu nɔ lōgɔ nu sheshe yaon ntaon nɔ. ¹⁶ Ki'i sheshenon

ɲa a pɔ mon nyien ne nu'un mbini li'i lɔgo mme ndhwí yi. ¹⁷ Ndo a shi mbo ɲkien wuwuru ɲgə'i ni pa piŋge shūu pugu pa mapuon ha'an pugu tho nu'on puon mon pii ndii gho ne! ¹⁸ Pəi luon ni Minnwi ɲa ki'i nnu pei lɔgo li'i pi mon mbì, ¹⁹ nthe ɲa mon pii ndii pigho, ɲgə'i shi mbo ti nchəin fi'i ha'an a lo naa ma mbo jē ndii ɲa Minnwi ni mbuon mbhi ne ti ntho nchəin ndwe, ndo pa'a ndo mbi'i pi'i ma nu'un mbo. ²⁰ Ndo a kan mien ki pɔ ɲa Taatho kere fi'i llembhi pigho, yichəi ɲonmishua shi kan ndo ndūgu, ndo, nthe pi pa ɲgwa pɛ ɲa a chu'o vugu ne, a kere llembhi pigho.

²¹ "Nenne sheshenon nchhu ni pəi ɲa, 'Pəi lii njəi, Ju ɲa Minnwi Chu'o Ntaon nɔ Nkwe ne pɔ nein henein!' ki ɲa, 'Pəi lii njəi, a pi ni hini,' ki'i pəi piŋ. ²² Nthe ɲa pa ɲgwa shi ntho nde'i ɲgien ɲa pugu Ju ɲa Minnwi Chu'o Ntaon nɔ Nkwe ne, pa njəli'i mifi shi nōon non yugu, nōon ntou pa li pugu pa nnu ghraoghrao, nɔ fi nu pa ɲgwa ti mfi pa ɲgwa ha'an Minnwi chu'o ne, nɔ ha'an a nji'e ni pugu. ²³ Ndo pəi chhɔ ni lina məi! Nkwo chhu ɲguon nnu ni pəi ɲkaon ndii gho ma ntho.

*Muon ɲonmishua shi mbini nu'un ntho
(Matio 24:29-31; Luka 21:25-28)*

²⁴ "Ndo mon pii ndii gho nɔ ha'an ɲgə'i pei shi ɲkwo togo ne,

'Minaon shi ɲgū njinjin,
ndo pa'a fhú lo nu'un nthe.

²⁵ Pa finəi shi ɲgū nu shhe llo po,
pa nji ɲa a pɔ mon tothi ne ch'i'i.'

26 “Nenne, pi shi njəi Muon Nənmishua, a tho nu mon lulun ni mme ghrí pugu pa ndigha’o. 27 A shi ntaon pa ghan ntaon Minnwi, pugu kiri pa ngwa pi na a chu’o ne llo mon khwe ghaa mbhi ti ngəi nchəin mon ndugwi tothi.

*Ntigi llo nkuon thi wunu
(Matio 24:32-35; Luka 21:29-33)*

28 “Ye’i ntigi llo nkuon thi wunu, no ha’an fhó yi nu’un njē tua nu nkuon mbho yi ne, o ji na nkwəi mbì para. 29 Wu’o nenne, ndii na pəi nkaa pəi yəi pa nnu pei tho ndogo li’i ne, pəi ji na a kwo para ti mbo chonda. 30 Shishini, nshwei vəi, mba’a ngwreinion yei yi’i ntogo ki nguon pa nnu pei lo ndogo li’i. 31 Po pugu shhe shi ntogo, ndo mba’a pa chrà pan yi’i ntogo gha.

32 “Ndo a mbo pi no llé gho pugu pa ndii gho, yichəi non lo nji, nji’i nthe pa ghan ntaon Minnwi po, ki Muon, a wu’o nji Taa tə’i vi. 33 Pəi lina nu, mbiri non yəi, nthe na pəi lo nji ndii na ndii gho shi ntho ne.

34 “A po pi no non na a chho ngəi kra, nga ndollo la’a, nū’on puon fā’a pi na pugu ti’i ndina ni pa yaon, sheshenon fā’o ji fā’a, mfe gi ni ngan lina ni chonda na ki’i a lle. 35 Nthe yie gho, pəi piri non pəi, nthe na pəi lo nji ndii na ngan nda gho shi nkwəi ne. Ki a po pi ni fanaon, ki ni ntun mbhi, ki mon nkhweminjə’i, ki ni tutu’u. 36 A ngwī’i nchəin, ki’i a yəi gho o lle nu. 37 Nnu na nchhu ni pəi ne, nchhu ni nguon pa ngwa nduon: Pəi piri non pəi.”

14

Ntán nɔ jwi nu Jishɔ

(Matio 26:1-5; Luka 22:1-2; Jouŋ 11:45-53)

¹ A ni mbi'i paa llé, llé Lli Nji'a pugu llé Ji Brei ki Ku'ɔ kā'ò. Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ghan ye'i gí Mushi thɔ ntā'a shendaon nɔ wēin nu Jishɔ njiŋnjin njwi vi. ² Pugu ni nchhu ŋa, "Mba'a a yi'i mbo pi mon ndii ji yei kan ŋgwa shi mba'ò ngòu."

Pi pɔɔ Jishɔ ni wru Betani

(Matio 26:6-13; Jouŋ 12:1-8)

³ Jishɔ ni ŋga mbo Betani nda Shemu ŋa a ni mbo ŋgan ghinɔmbaluŋ nɛ, nɔ ha'an a ni nji maon ŋkuon taprei nɛ, miŋgwe chəi nii ni nchín ŋa pi chwīe ni ngù'ɔ, laminda taonɔaon ŋa pi mēin ni nadi, mbo yi tininchuon linaon mon ghɔ. A pə'i cho nchín ghɔ, nshā'ò laminda ghɔ thɔ Jishɔ.

⁴ Pichəi ŋgwa chhu ni non pugu fɔ mon pigitua ŋa, "A piri wru laminda yei nɛnɛin ŋa? ⁵ Pi ka nī mfini wru ghɔ, a tɔgɔ mbin ŋa non mfā'a a tɔgɔ trei ŋkii llé pi pe vi nɔ ghɔ nɛ, mfe mbin ghɔ ni ghan pou." Nnɛ pugu fē'i vi.

⁶ Jishɔ chhu ni pugu ŋa, "Pəi mien vi, pəi ghana vi ŋa? A chwīe pi nnu shi'i vəi. ⁷ Nthe ŋa pəi pa ghan pou shi ŋgu'ɔ mbo nu ka'a, ti sheshe ndii ŋa pəi khwā nɛ, pinthe pəi chwīe shi'i ni pugu, ndɔ mba'a pia pɔ pi ŋguon ndii.

⁸ A chwīe nnu ŋa a kan nthe a chwīe nɛ. A piri non a nɔ twei nu ŋkaon ndii maa ŋkā'ò.

⁹ Ndɔ shishini, nshwei vəi, sheshe li'i ŋa pi chii

ηκῖνι pwa pisha'akho fɔ mon mbhi ne, yaon ηa mingwe vei chwie ne pi shi nchhu nɔ kwijn nu vi."

Judashi piη nɔ fini nu Jishɔ

(Matio 26:14-16; Luka 22:3-6)

¹⁰ Nne Judashi Ishikario, ηa a ni mbo ta'a ηon shina paanchro ghan younjij Jishɔ ne, ghēi mbara pa thishi ghan fe'ingien nne nɔ fini nu Jishɔ ni pugu. ¹¹ Pugu ni ηga nja'o mfā'o pwatua, ηkā'a nɔ fe nu mbiη ghɔ. Nne a tā'a shina nɔ fini nu vi ni pugu.

Jishɔ ji Lli Nji'a pugu pa ghan younjij pi

(Matio 26:17-25; Luka 22:7-14,21-23; Jouη 13:21-30)

¹² A ni ηga mbo fūon llé Ji Brei ki Ku'ɔ, mbo llé ηa pi ghà njwi muon minjiη Ji Lli Nji'a ne, pa ghan younjij pi pie ghɔ ηa, "Ɔ tā'a nu ηa pigi ghēi mbiri maon ji Lli Nji'a ve pi hiη?"

¹³ A taon paa ghan younjij pi, nchhu nu ni pugu ηa, "Pēi ghēi mon la'a, pēi shi mbāon pēi pa mimbia, a tien kīη ηkhī tho yu, pēi yōu njiη yi. ¹⁴ Sheshe li'i ηa a nii ne, pēi chhu ni ηgan nda ghɔ ηa, 'Masha chhu ηa, njiη nda pa ghini hiη, mbo li'i ha'an a nthe nji maon Lli Nji'a fɔ pigi pa ghan younjij paη ne?" ¹⁵ A shi nōon mme njiη nda tothi ni pēi pi kwo chwie ti a kā'o, pēi piri fɔ." ¹⁶ Pa ghan younjij pi taon ηgēi mon la'a, njei wu'ɔ ηkwan nɔ ha'an a nī nu'un nchhu ni pugu ne, mbiri maon ji Lli Nji'a ghɔ fɔ.

¹⁷ A gha mbo ni fanaon, Jishɔ tho pugu pa paanchro ghɔ fɔ. ¹⁸ Nɔ ha'an pugu ni nchochho ηkuon taprei nji maon ne, Jishɔ chhu ni pugu

ηα, “Shishini, n̄shwei v̄ei, ta’a ηoη v̄ei shi mfini a, ta’a ηoη ηα pigi yu j̄i maon̄ ka’a n̄e.”

¹⁹ Pugu j̄ē nth̄o mfā’o p̄ə’i nj̄ù’o, nchhu nu gh̄o pa ta’a ta’a ηα, “A l̄o n̄ji’i mb̄o mmu, ki kh̄o?”

²⁰ A chhu ni pugu ηα, “A ta’a ηoη shina paanchro yei, ye ηα pigi yu chr̄ū brei mon̄ p̄eiη ka’a n̄e. ²¹ Nthe ηα Muon̄ Non̄mishua shi ηgu’o ηḡēi pi n̄o ha’an̄ pi n̄ā’an̄ nthe vi n̄e, nd̄o ηḡēi shi ηgw̄ēiη ηoη v̄e ηα a fini vi n̄e. A ni mbwa gh̄o ηα ki’i pi phi vi.”

Ndugwi maon̄ j̄i Jish̄o pugu pa ghan̄ youn̄jiη pi (Matio 26:26-30; Luka 22:14-20; 1 Korin̄ 11:23-25)

²² N̄o ha’an̄ pugu ni n̄ji nu n̄e, a l̄ōḡo brei, ηga ηkw̄o t̄ō Minnwi, mb̄ə’i m̄f̄e ni pugu, nchhu ηα, “P̄ei kwe, yei freinon̄ a.”

²³ A l̄ōḡo ndua là’o ηga ηkw̄o t̄ō Minnwi, m̄f̄e ni pugu, ηguon̄ yugu nnu. ²⁴ A chhu ni pugu ηα, “Yei ch̄h̄i a, mb̄o yi k̄ina ηα a shi ηkw̄r̄i nthe ntou ηgwa n̄e. ²⁵ Shishini, n̄chhu ni p̄ei ηα, mba’a ma nu’uη nnu là’o yei ηkamū’oη ti ηḡēi nch̄eiη ll̄é ye ηα n̄shi nnu fifhi mon̄ Sha’afuon̄ Minnwi n̄e.”

²⁶ Pugu gha n̄jr̄āo ta’a ηkh̄i, ntaon̄ k̄ə’i gh̄o ηku’o ηkuon̄ Mbra pa Thi Olive.

Jish̄o chhu ηα Pita shi nd̄āa vi (Matio 26:31-35; Luka 22:31-34; Joun̄ 13:36-38)

²⁷ Jish̄o chhu ni pugu ηα, “P̄ei shi ntei n̄jiη a ghao nthe ηα pi n̄ā’an̄ ηα, ‘N̄shi n̄jwi ηk̄ē’i min̄j̄i, pa min̄j̄i sha.*’

* 14:27 14:27 Shakaria 3:17.

28 Ndo pi shi nga nkwo ku'ɔ ni mmu monɔ gu, ñgɛi shhi pɛi Galili."

29 Ndo Pita chhu ghɔ ɲa, "Nji'i nthe nɔ ha'an ɲguonɲ ɲgwa shi ntei njinɲ yɔ ghao nɛ, m̄ba'a nji'i ntei."

30 Jishɔ chhu ghɔ ɲa, "Shishini, ñshwei ghɔ, ni tu'u yei ɲkaonɲ min̄kɛ'i ma ɲkhw̄ɛ ni paa ɲgɛ, ɔ shi nkwo lāa ni trei ɲgɛ."

31 Ndo Pita chhu titini ɲa, "A nji'i mbo pi ɲa pɔgɔ khu pa'a ñdo nji'i ndāa ghɔ."

ɲguonɲ yugu ghao wu'ɔ nchhu pi ta'a nnu ghɔ.

Jishɔ luon Minnwi Geshemani

(Matio 26:36-46; Luka 22:39-46)

32 Pugu ghɛi nɔ li'i chɛi pi m̄ɛinɲ ni Geshemani. Jishɔ chhu ni ghanɲ younjinɲ pi ɲa, "Pɛi chocho heinɲ nɔ ha'an ɲduonɲ Minnwi nɛ." 33 A lɔgɔ Pita, Jeinɲ ni Jouɲ pugu pugu ghɛi. Ghaghana pugu pa yu'ɔ njù'ɔ shwi'i mbinɲ yu. 34 A chhu ni pugu ɲa, "Njù'ɔ a ya mbɛ'i ti minthe ɲka kukhu. Pɛi kina heinɲ njra nu."

35 Nchənə nonɲ yi ɲgɛi shigei shhi, nshāonɲ ni puɲ yi shhe nduonɲ Minnwi ɲa a nji'ɛ, ndii ɲgɛ'i ghɔ togɔ vi. 36 Nchhu ɲa, "Baba, Tāa a, ɲguonɲ nnu yī'ɛ mbhɔ ghɔ. Pi'i ndua ɲgɛ'i yei ki ñdo nnu. Ndo ti ki'i a pɔ pi nɔ ha'an ñtā'a nu nɛ, a pɔ nɔ ha'an ɔ tā'a nu ɲa a pɔ nɛ."

37 Nthɔ njɛi vugu pugu lle nu, a chhu ni Pita ɲa, "Shemu, ɔ lelle? A nthe pa'a ɔ lɔ nchhɔ tothi nɔ ta'a awa? 38 Pɛi chhɔ tothi nduonɲ Minnwi nne ɲa ki'i pɛi gū monɲ mōonɲ nu. Jijwe yei khwā nu ndo freinonɲ yei pou ghrí."

³⁹ Mbini ndollo ngōi nduon Minnwi, ngu'ɔ mbi'i pi nnu ye ɲa a ɲkwo luon ne. ⁴⁰ A gha mbini ɲkamu'ɔn ɲjɛi vugu pugu lle nu, nthe ɲa lɔgɔ ni ndinaon ligi pugu, pa'a pugu lɔ nji nnu ɲa minthe pugu khwē ghɔ ne.

⁴¹ A gha mbini nthɔ ndii ghɔ nɔ trei ɲge, nchhu ni pugu ɲa, “Pɛi wu'ɔ nthɔ ndhe nu mferɛ non yɛi? A kã'ɔ, ndii ghɔ kã'ɔ ne. Pi fini Muon ɲonmishua lien mbhɔ pa ghan phi. ⁴² Pɛi lollo pia ghɛi. Pɛi lii ɲjɛi, ɲon ɲa a fini a ne pɔ nein!”

Pi wēin Jishɔ

(Matio 26:47-56; Luka 22:47-53; Joun 18:3-12)

⁴³ Wu'ɔ chomilaon ghɔ, nɔ ha'an a ni ngu'ɔ nchrã nu ne, Judashi, mbɔ ta'a ɲon shina paanchrɔ ghɔ thɔ pugu pa yú ɲgwa, pugu tuo kafa pugu pa wrɛi lɔ mbhɔ pa thishi ghan fe'ingien, pugu pa ghan ye'i gí Mushi pugu pa pichɛi thishi. ⁴⁴ ɲon ɲa a ni mfini vi ne ni ɲkwo fe li ni pugu, nchhu nu ɲa, “ɲon ɲa ñshi mban vi ne, ju. Pɛi wēin vi, ɲkɛ'i vi ɲgɛi ni ju.”

⁴⁵ Judashi ni ɲga nthɔ nchɛin, ɲku'ɔ mbara vi wu'ɔ ndii ghɔ, nchhu ɲa, “Masha!” Mban vi.

⁴⁶ Nenne pugu wēin Jishɔ, nshin vi ɲgɛi ni ju.

⁴⁷ Ndɔ yichɛi ta'a ɲon ɲa a ni nthi fɔ ne shua kafa yi, nchhwi muon fã'a taathɔ pa thishi ghan fe'ingien nɔ ghɔ, nche tɛnɔ yi.

⁴⁸ Jishɔ chhu ni pugu ɲa, “Mbo pi ɲgina minwi ɲa pɛi thɔ nu ɲgwēin ni pa kafa pugu pa wrɛi?”

⁴⁹ Pa llele pia ghã ngu'ɔ mbɔ Nda Minnwi, ɲjɛ'i nu, ndɔ pa'a pɛi lɔ ɲgwēin a. Ndɔ nnu pei lɔgɔ li'i nɔ chwē nu chrã Minnwi thi nɔ ha'an a ni nchhu ne.”

⁵⁰ Ndo pa ghan younjin pi kwien ghao ntei.
⁵¹ Muon ch̄ei p̄ōo njōu njin yi ki lo mā'an sheshe yaon ŋkien mbh̄o ndhwí ña a ni ŋgwara mbin̄ yu, pugu w̄ein vi. ⁵² A shr̄ao mbh̄o ndhwí gh̄o mien mbh̄o pugu ntei ntontii.

Jish̄o shhi pa kún

(Matio 26:57-68; Luka 22:54-55,63-71; Joun̄ 18:13-14,19-24)

⁵³ Pi l̄oḡo Jish̄o ŋḡei n̄o shhi taath̄o pa thishi ghan fe'ingien. Nguon̄ pa thishi ghan fe'ingien pugu pa thishi ni pa ghan ye'i gí Mushi kiri.
⁵⁴ Pita ni njōu njin yi mb̄o fie hini, nii mon̄ yina taath̄o pa thishi ghan fe'ingien. Nchh̄o pugu pa ghan k̄ē'i li'i nth̄o njiḡo m̄on̄on̄.

⁵⁵ Pa thishi ghan fe'ingien pugu pa ŋguon̄ pa kún ghao th̄o ntā'a th̄o nnu ha'an̄ minthe pugu w̄ein Jish̄o n̄o nne ña minthe pugu jwi vi, ndo pa'a ndo mfā'o. ⁵⁶ Nthe ña ntou pa ŋgwa ni nth̄o nchhu pa nnu mbe th̄o yu. Ndo pa nnu pigh̄o ña pugu ni nchhu ne taon̄ pi nduon̄nduon̄. ⁵⁷ Pich̄ei ŋgwa lollo nde'i ŋgien yei th̄o yu, nchhu nu ña,
⁵⁸ "Pigi ni nja'o a chhu ña, 'Nshi nshā'a Nda Minnwi yei ña pi chw̄ie pi ni mbh̄o ne, ndōḡo tr̄ei llé ŋkrao yi nduon̄, ki lo mb̄o yi krao ni mbh̄o.'" ⁵⁹ Ndo nji'i nthe pi n̄o yei nnu, pa'a nch̄o yugu lo mb̄o ta'a yi.

⁶⁰ Taath̄o pa thishi ghan fe'ingien lollo ntithi shhi mbie Jish̄o ña, "Ō lo ŋkhw̄e nnu pei ña ŋgwa pei chhu nthe gh̄o ne?" ⁶¹ Jish̄o wu'ō ndere pi lan̄ ki lo nchr̄a kan̄ ta'a nnu. Taath̄o pa thishi ghan fe'ingien gh̄o pin̄i mbie vi ña, "A ḡo mb̄o Ju

ḡa Minnwi Chu'ṵ Ntaṵṵ nṵ Nkwe ne, mṵṵ Muun Nṵṵ ḡa pigi ḡhà ḡḡa'ṵ ne?"

⁶² Jishṵ chhu ḡa, "MI JU! Pṵi shhi njṵi Muun Nṵṵmishua pi chṵrṵ vi ḡḡei mbhṵ ji Nṵṵ ḡa a Fā'ṵ Nṵṵṵṵ ḡhrí ne, a thṵ nu pugu pa lúluṵ po."

⁶³ Taathṵ pa thishi ḡhan fṵ'ingieṵ shāa ndhwí yi nchhu ḡa, "Pia nu'unṵ ntā'a pa miṵkwentie nchwīe khṵ nṵ? ⁶⁴ Pṵi ya'ṵ chrà nchi'ṵshṵ yei. Nthí mṵi pṵ pi ḡa?" Pugu kwa'a nchhu ḡa, "A ḡgusha'a, mbie ḡa pi jwi vi."

⁶⁵ Pichṵi jṵ thu nu thwe mbiṵ yu, mbūṵṵ ligi yi nchwi vi, nchhu nu ḡa, "Tha ḡa a chhwi ḡṵ nchhwi ḡhṵ." Pa ḡhan kṵ'i li'i lṵḡṵ vi nchrṵi lrí thṵ yu.

Pita lāa Jishṵ

(Matio 26:69-75; Luka 22:56-62; Jouṵ 18:15-18,25-27)

⁶⁶ Pita ni ḡḡu'ṵ mṵṵ mbembieṵ monṵ yina. Yichṵi ta'a muun fà'a, mṵṵ miṵḡwe mṵṵ muun fà'a taathṵ pa thishi ḡhan fṵ'ingieṵ thṵ, ⁶⁷ njṵi Pita thṵ njigṵ mṵṵṵṵṵ. Mbṵ'i Pita nchhu ḡa, "ḡṵḡṵ ḡkaa ḡhṵ ni mṵṵ pṵi Jishṵ llo Nashare."

⁶⁸ Nṵṵ a lāa, nchhu nu ḡa, "Nṵṵ nji, nṵṵ pa'a thṵ a lṵ nshie ni nnu ḡa ṵ chhu nu ne." Nṵṵ Pita ḡhṵ lṵlṵ ḡḡṵi ḡkuṵṵ shṵndaṵṵ ḡa a taṵṵ chṵṵka'a ne. Wu'ṵ ndii ḡhṵ miṵkṵ'i khwe†.

⁶⁹ Muunṵ fà'a ḡhṵ pini njṵi vi njṵ chhu nu ni ḡḡwa pṵ ḡa pugu ni nthi fṵ ne ḡa, "Nṵṵṵ vei ta'a ḡṵṵṵ vugu." ⁷⁰ Nṵṵ a pini nu'unṵ ndāa ḡkamu'ṵṵ.

† **14:68** 14:68 Miṵkṵ'i khwe lṵ nji'i mṵṵ monṵ pichṵi Nṵṵa'anli Minnwi ndunu.

A gha ndara shigei, ngwa pigho na pugu ni nthi fo ne jē chhu nu ni Pita na, “Shishini, o ta’a non vugu. O non Galili.”

⁷¹ A jē chōno nu non yi nshwrēi nu na, “Ndo nji non vei na pēi chrā nu nthē vi nē.” ⁷² Wu’o ndii gho, minke’i pini nu’uŋ nkhwe. Pita kwinq nkwana no ha’an Jisho ni nchhu gho na, “**Nkaon minke’i ma nkhwe ni paa nge, o shi ndaa a ni trei nge.**” Pita wēin non yi kie nsha’a ni kēi.

15

Jisho thi shá’a shhi Paile

(Matio 27:1-2,11-14; Luka 23:1-5; Jouŋ 18:28-38)

¹ A ni nga mbo nkieŋ ni tutu’u, pa thishi ghan fe’ingieŋ pugu pa pichēi thishi pugu pa ghan ye’i gí Mushi ni nguon pa kún ghao paon mbini. Nkrao Jisho ndōgo vi ngēi ncha’a vi mfe ni Paile.

² Paile pie vi na, “O fūon pa Juu?”

A khwē gho na, “**A ha’an o chhu nē.**”

³ Pa thishi ghan fe’ingieŋ tigi ntou pa nnu tho yu. ⁴ Paile pini mbie vi na, “O lo nji’i mfā’o khwē no fe nu? Lii njēi fi’i pa nnu na pugu chhu nthē gho nē.” ⁵ Ndo pa’a Jisho lo nu’uŋ nkhwē sheshe nnu, nne Paile ghrāo.

Pi fe njó gu ni Jisho

(Matio 27:15-26; Luka 23:13-25; Jouŋ 18:39-19:16)

⁶ A gha mbo llé Ji Lli Nji’a, Paile chu’o ta’a ngan chēin na ngwa pie gho nē. ⁷ Non chēi ni mbo mon chēin shina pa ghan tinitho pe na pugu ni njwi non ndii na minduonduon ni ngū mon la’a

ne, ligi yi pɔ Baraba. ⁸ Pa yú ngwa pighɔ ghēi mbara Paile, mbie vi ɲa a chwīe nɔ ha'an ɲa ghà mbigi nchwīe ne ni pugu.

⁹ A khwē ni pugu ɲa, "Pəi tā'a nu ɲa nchu'ɔ 'Fùon pa Juu' mfe ni pəi?" ¹⁰ Nthe ɲa a ni ɲi ɲa pa thishi ghan fe'ingien ni ngwēin vi nthɔ mfe ghɔ nthe pi kighi'ə. ¹¹ Ndo pa thishi ghan fe'ingien kəon yú ngwa pighɔ ɲa pugu pie ɲa Paile chu'ɔ pi Baraba. ¹² Paile pini nchhu ɲa, "Ti mi shi mbɔ pi nein ni ɲon ɲa pəi mēin vi ni Fùon pa Juu ne?"

¹³ Pugu pa'o ngòu ni ɲi ɲa, "Kwīn vi ɲkuon wá'a!"

¹⁴ Paile pie ɲa, "Nthe kɔ? Nnu pipi ɲa a chwīe ne pɔ pi kɔ?"

Ndo pugu pini mba'o ngòu mbigi ngēi shi, "Kwīn vi ɲkuon wá'a!"

¹⁵ Nne Paile tā'a nu nchwīe ɲa túa yú ngwa pighɔ pwa, nchu'ɔ Baraba mfe ni pugu, ɲga ɲkwo wie Jishɔ, ncha'a vi mfe ɲa pi kwīn vi ɲkuon wá'a.

Pi mā'an Jishɔ ni kwèin

(Matio 27:27-31; Jour 19:2-3)

¹⁶ Pa shooge lɔgɔ Jishɔ nii nɔ mon yina ntu'ɔ ngan sha'a ngwa, mēin nguon kwīe ntigao ɲkii shooge ghao lí'i mu'ɔn. ¹⁷ Pugu mā'an piri mbin yu, mba'a ɲkie ni pa michwe'ichwe'i shhɔ thɔ yu. ¹⁸ Pugu jē nthɔ nginɔ vi, nchhu nu ɲa, "Nduunya! Ma Fùon pa Juu!" ¹⁹ Nthɔ ɲkwā'a thɔ yi ni muun thi, nthɔ nthu thwe mbin yu, ɲkwi kwere yugu ɲga'o vi. ²⁰ Pugu ni ɲga ɲkwo mā'an vi ni kwèin ti mī'en, nshrāo piri ghɔ mbin

yu, mā'an̄ ji ndhwí mbin̄ yu, ngōi ni ju lí'i kwīn̄
 ŋkuon̄ wá'a.

Pi kwīn̄ Jisho ŋkuon̄ wá'a

(Matio 27:32-44; Luka 23:26-43; Jouŋ 19:17-27)

²¹ Pugu ŋi ŋon̄ ch̄eī ŋa ligi ni mbo Shemu llo
 Shirin̄ ŋa tien̄ wá'a yi. N̄on̄ gho ni mbo t̄aa
 Aleshanda pugu Rufushi, ŋa a ni nii nu mon̄ tri
 la'a llo mon̄ ŋgunu. ²² Pugu lōgo Jisho ngōi lí'i
 ha'an̄ pi mēin̄ ŋa Gogota. Njin̄ yi p̄o ŋa, "Lí'i
 Kwéi Tho." ²³ Pugu f̄e là'o gho ŋa pi nyāan̄ ni
 yich̄eī fh̄o yú'ō pi mēin̄ ni m̄əə, ndo a lāa ki lo
 nnu. ²⁴ Pugu kwīn̄ vi ŋkuon̄ wá'a, ŋgrā ndhwí
 yi shina pugu, mā'an̄ yaon̄ n̄o p̄e'i, n̄o ȳeī nu ŋa
 sheshen̄on̄ vugu shi n̄ji pi ȳeī pra ndhwí yi.

²⁵ A ni mbo ndipu'u minaon̄ ni tutu'u ŋa pugu
 ni ŋkwīn̄ vi ŋkuon̄ wá'a. ²⁶ Pi nā'an̄ nnu ŋa pugu
 ni ŋgwēin̄ vi n̄o ŋkwīn̄ vi ŋkuon̄ wá'a n̄e ŋa,
 "F̄uon̄ pa Juu." ²⁷ Pi kwīn̄ vi pugu pa paa ŋgina.
 Ta'a yi ŋgei mbhō j̄i, ta'a yi ŋgei mbhō ŋkwreī.
²⁸ [Nenne chrà Minnwi ye ŋa pi ni nā'an̄ ŋa pi ni
 shia vi shina ghan̄ chwīe phi n̄e ni ndōgo lí'i].*

²⁹ Ngwa p̄e ŋa pugu ni ntōgo nu n̄e ni ntho
 ŋgwē'i vi, n̄chi'ī tho yugu, n̄chhu nu ŋa, "Hoho!
 O ni ntā'a nu shā'a Nda Minnwi mbinī ŋkrao
 mon̄ trei llé. ³⁰ Kwe n̄e non̄ yō nshwi'ī ŋkuon̄
 wá'a pia."

³¹ Wu'ō nenne pa thishī ghan̄ f̄e'in̄gien̄ pugu pa
 ghan̄ ye'ī gí Mushi mā'an̄ vi ni kw̄in̄ shina pugu
 ni non̄ yugu n̄chhu ŋa, "A ni ŋkwe ŋgwa nduon̄,
 ndo minthe pa'a a lo ŋkwe non̄ yi. ³² Ju ŋa

* 15:28 15:28 Ishaya 53:12.

Minnwi Chu'ó Ntaon nɔ Nkwe, mbo Fùon ηgwa Ishrae, shwi'i ne ηkuon wá'a, nne ηa minthe pigi yəi mbin vi." Ngwa pe ηa pi ni ηkwɪn vugu pugu ka'a ne mā'an vi ni kwəin ηkaa pugu.

Gu Jisho

(Matio 27:45-56; Luka 23:44-49; Jouη 19:28-30)

³³ A ni ηga mbo mon ntun minaon, njinjin gū mon ηguon la'a ghao ti ηgəi nchəin mon trei minaon ni naonchi. ³⁴ A gha mbo mon trei minaon ghɔ, Jisho chhu ηkieη ni nji ηa, "Eloi, Eloi, lema shabatani?" njin yi pɔ ηa, "Minnwi a, Minnwi a, ɔ mī'an a ηa?"

³⁵ Pichəi ηgwa ηa pugu ni nthi fɔ ne gha nja'ɔ nnu ghɔ nchhu ηa, "Lii njəi, a chhɔ mēin pi Elaija." ³⁶ Yichəi ηon tei ηgəi ni'in kusha mon là'o chəchigəi, nchwə'i thɔ muun thi, mfe ghɔ ηa a nnu, nchhu nu ηa, "Pəi tithi pia yəi ηa Elaija shi nthɔ nshwi'i vi shhɛ!"

³⁷ Jisho pa'ɔ ηgou ndɔ ηkhu. ³⁸ Ndhwi ki'i li'i Nda Minnwi shāa ntaon yi paa, llo tothi nshwi'i mfe shhɛ. ³⁹ Nthishi pa ta'a ηkii shooge ηa a ni nthi fɔ nthɔ mbɛ'i vi ne, gha njəi ηa yei ηkwan ha'an a khu ne, nchhu ηa, "Shishini, ηon vei ni mbo Muun Minnwi!"

⁴⁰ Pichəi pinje ni nthi hini nji'ɛ mbɛ'i nu. Shina pinje pighɔ ni mbo Meri Madalin pugu Meri mūun Jəin mikə'i pugu Josheshi, ni Shalome. ⁴¹ Ndiη ηa a ni mbo Galili ne, pugu yōu njin yi ηgēre vi. Ntou pa pinje nduon ηa pugu pa Jisho ni ηku'ɔ Jerushalein ka'a ni mbo fɔ.

Pa taannu Jisho twei vi

(Matio 27:57-61; Luka 23:50-56; Jouη 19:38-42)

42-43 Fanaon ni nkwo tho nu, yichəi non ligi yi po Joshe llo Arimatia chəin. A ni mbo nkien non nda pa kún, ni ntho njwere Sha'afuon Minnwi na a tho. A ni mbo llé piri nu non (mbo llé na a fe ni llé Ji pa Juu ne). Joshe wəin njù'ó yi, ngəi shhi Paile nduon khu Jisho mbho yu. 44 Paile ni ngrāo nɔ ya'ó nu na Jisho kwo khu. Məin nthishi pa ta'a nkii shooge mbie vi na Jisho kwo khu. 45 A ni nga nja'ó mbho nthishi pa ta'a nkii shooge gho na a kwo khu, mfe khu yi ni Joshe. 46 Joshe yuon mbho ndhwí fhu, nshwi'i khu Jisho shhe, ndin vi mon ndhwí fhu gho, ni'in mon fún na pi fi'i mon ngù'ó ne. Nkənə ngù'ó nchri chofun gho nɔ. 47 Meri Madalin, ni Meri müun Josheshi yəi li'i na pi ni ntwei vi ne.

16

Jisho pini nu'un nkwo

(Matio 28:1-8; Luka 24:1-12; Joun 20:1-10)

¹ Llé Ji ni nga ntogo, Meri Madalin pugu Meri muun Jəin ni Shalome yuon pa wru laminda, nɔ ghəi nu nshā'ó mbin Jisho. ² A gha mbo nkien ni muun tutu'u ndii na minaon ni nkwo sha'a mon fūon ləmbhi, mbo Shonde, pugu ghəi chofun Jisho. ³ Pugu chhu nu ni non pugu na, "A shi nkənə gǔ ngù'ó mbi'i chofun mfe ni pia?" ⁴ Nga ndii nu ne, njəi pi kwo nkənə ngù'ó gho. A ni mbo nkien mme ngù'ó.

⁵ Pugu gha nii mon fún gho, njəi yichəi ma'an mikhwa chho fo ngei mbho ji, mā'an shalaon fhu, pugu ghrāo. ⁶ A chhu ni pugu na, "Ki'i pəi nu'un ngrāo, pəi tā'a pi Jisho llo Nashare na pi

ni ηkwīn vi ηkuon wá'a nε. A kwo ku'ɔ, a lo nji'i mbo hein. Līi njēi, yei li'i ye ηa pi ni nū'ɔn vi nε. ⁷Ndo pēi ghēi nchhu ni ghan younjin pi, pugu pa Pita ηa, 'A ghēi nu nε shhi pēi mon Galili. Pēi shi njēi vi fɔ, wu'ɔ no ha'an a ni nshwei vēi nε.'"

⁸Tho yugu ni fin, pugu wrū nu nthε pɔɔ gu, ntaon mon fún ghɔ ntei. Pugu shini ndo nchhu kan ta'a nnu ni sheshenon nthε ηa pɔɔ gu ni ηgwēin vugu.

[Pichēi pa fūon ndunu Nwa'anli Minnwi lleshhi lo nji'i mfā'o jē mon ghrà ndipu'u ti ηgēi nchēin no ndugwi yi.]

Jishɔ nōon non yi ni Meri Madalin
(*Matio 28:9-10; Jouη 20:11-18*)

⁹[Ndiη ηa Jishɔ ni ηkwo ku'ɔ ηkien ni muon tutu'u ni Shonde nε, mfūon nōon non yi pi ni Meri Madalin, mbo mingwε ye ηa a ni mfu'u khwachēi minwēin mbin yu nε. ¹⁰A ghēi nshwei ηgwa pε ηa pugu pa Jishɔ ni mbo nu ka'a nε, ηa pugu ni nthɔ ηkēi nu ndo njūa nu nε. ¹¹Pugu ni ηga nja'o ηa Jishɔ yi maon, Meri Madalin ghɔ kwo yēi vi nε, pa'a ndo mbin.]

Jishɔ nōon non yi ni paa ghan younjin pi
(*Luka 24:13-35*)

¹²Pa nnu pei ni ηga ntɔɔ, Jishɔ nōon non yi mon shendaon nduon ni paa ghan younjin pi ndiη ηa pugu ni mbo shendaon ηgēi nu mon la'a nε. ¹³Pugu pini nchhu ni pichēi, ndo pa'a pugu lo mbin nnu ηa pugu ni nchhu nε.

*Jisho nōon non yi ni ta'anchro ghan ntaon pi
(Matio 28:16-20; Luka 24:36-49; Jouŋ 20:19-23;
Fà'a 1:6-8)*

¹⁴ Pa nnu pei gha ntogo, Jisho nōon non yi ni ta'anchro ghan ntaon pi ndii na pugu ni nji maon ne, mbiga vugu nthe pou pin yugu pugu pa tinitho no pin nu nnu na ngwa pe na pugu yei vi a po yi maon chhu ne.

¹⁵ A chhu ni pugu na, "Pai ghāi mon nguon mbhi ghao, nchii nkini pwa pisha'akho ni nguon ngwamishua ghao. ¹⁶ Sheshenon na a pin ndo nkwe nkhi ne shi ndugu. Ndo sheshenon na a lo mbin ne shi mfā'o njó no ngusha'a. ¹⁷ Pa li pei shi njou nin ngwa pe na pugu pin ne. Ni ligi a pugu shi mfu'u pa minweinj, nchrā mon pa chrā fhi.* ¹⁸ Pugu shi ngwēinj pa mitwe'i, ti pugu nnu sheshe nji'i, pa'a kà'a lo nkēe vugu. Pugu shi nū'on mbho yugu nkuon pa ghan ghino, non yugu togo."

¹⁹ Nenne Jisho Taatho ni nga mī'ej chrā nu ni pugu, pi lōgo vi nku'o no po, nchere ngei mbho Minnwi yi ji. ²⁰ Pugu taon chhu chrā Minnwi nguon li'i, Taatho fā'a pugu pugu nōon na chrā na pugu chhu nu ne yi shini ntogo pi nkuon pa li.]

---

* **16:17** 16:17 A nthe nin chrā yei pini mbo na *Pa lin fhi*.

Nwa'anli Kin a Fhi

Bambalang: Nwa'anli Kin a Fhi (New Testament+)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bambalang

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

850ef3bb-da84-57bb-be90-e9077e8294e0